

49 Zoekwijzer

Zoeken naar archieven over metissen en hun familiegeschiedenis

Bukavu, RDC, 2023 © Ornella Rovetta.

INHOUDSOPGAVE

I. INLEIDING	3
I.1. Waarom deze zoekwijzer?	3
I.2. Filosofie en doelstellingen	4
I.3. Een woordje over de structuur van de zoekwijzer	5
I.4. Het raadplegen van de archieven	6
I.4.1 Algemene samenvattende tabel van de toegangsvoorwaarden	7
I.5. Een vraag indienen bij het onderzoeksteam van het project «Resolutie-Metissen»	7
I.6. Nuttige contacten bij afstammingsonderzoek	8
I.7. “Disclaimer”	9
I.7.1 De historische context	9
I.7.2 Documentaire ongelijkheden	9
I.7.3 Jouw bijdragen en getuigenissen zijn waardevol	10
II. ZOEKWIJZER	11
II.1. Een gefragmenteerd archivalisch landschap	11
II.1.1 Verspreide, onvolledige en partijdige archieven	11
II.1.2 “Koloniale archieven” en het “Afrika-Archief”	12
II.1.3 “Verplaatste” archieven	13
II.1.4 Private archieven	14
Hoe lees je een individueel dossier? Enkele praktische tips	14
II.2. De archieven in een oogopslag	15
II.3. Individuele dossiers met betrekking tot metissen	17
II.3.1 APPM	17
II.3.2 Vreemdelingenpolitie - Individuele dossiers	19
II.3.3 Ruandafonds	21
II.3.4 RWABU	22
II.3.5 Vreugdezaaiers - Save	24

COLOFON

BESTELNUMMER : 6367

WETTELIJK DEPOT : D/2023/531/020

ISBN 978 94 6391 355 3

Zoekwijzer. Zoeken naar archieven over metissen en hun familiegeschiedenis 1ste editie (2023)

Onder leiding van : Delphine Lauwers en Ornella Rovetta

Met de deelname van : Chiara Candaele, Lilian Eyletters, Jeanne Garcia, Kristien Geenen en Tom Van Laken

Vertaling naar het Nederlands : Tom Van Laken en Chiara Candaele

Vertaling naar het Frans : Ornella Rovetta en Delphine Lauwers

Illustratie op de cover: “Tumba. Mulâtres éduqués par le Père Van Cleemput” 1911. [ARA2 - Depot Joseph Cuvelier](#). Bestand Missies.

II.4	Individuele dossiers van Europese ouders	24
II.4.1	SPA. Service du Personnel d'Afrique	24
II.4.1.1	Registres des matricules	26
II.4.1.2	Bestand Métropole	26
II.4.1.3	Bestand Colonie	28
II.4.1.4	Bestand Personnel de l'ordre judiciaire	28
II.4.2	Bestanden in verband met kolonisten	30
II.4.2.1	Bestand Colonat	30
II.4.2.2	Société de Crédit aux Classes Moyennes et à l'Industrie	30
II.4.3	JUST SUCC	32
II.4.4	Indemnisations Dommages Congo	32
II.5	Algemene bestanden die individuele dossiers en gegevens bevatten	34
II.6.1	"Classement Provisoire"	34
II.5.2	Gouvernement-generaal	36
II.6	Registers van de Burgerlijke Stand van Belgisch Congo en Ruanda-Urundi	38
II.7	Complémentaire bronnen	39
III.	NUTTIGE ADRESSEN EN DOCUMENTEN	40
III.1	Adressenlijst en contactpersonen	40
III.2	Aanvraag- en toestemmingsformulieren	40
IV.	NUTTIGE LECTUUR	41

I. Inleiding

I.1. Waarom deze zoekwijzer?

Sinds 1 september 2019 loopt aan het Algemeen Rijksarchief een grootschalig onderzoek naar de geschiedenis van de metissen. Metissen zijn personen van Europees-Afrikaanse afkomst die geboren zijn in de context van de Belgische kolonisatie van Congo (1885-1960), Rwanda en Burundi (1916-1962). Tijdens de koloniale periode werden heel wat metissen als kind van hun families gescheiden en naar religieuze instellingen gebracht. Sommige metissen kwamen nadien in Europa (of Noord-Amerika) terecht, waar ze vaak in pleeg- of adoptiegezinnen of instellingen werden geplaatst. [Het lopende onderzoeksproject](#) heeft de opdracht om de archieven in kaart te brengen die hun persoonlijke en collectieve geschiedenissen reconstrueren. Heel wat metissen, evenals hun dierbaren en nakomelingen, zijn namelijk nog steeds op zoek naar informatie over hun roots.

Sinds de start van het project ontving het team meer dan 150 zoekvragen van metissen en nakomelingen die vragen hebben over hun afkomst en familiegeschiedenis. Voor particulieren is het vaak allesbehalve eenvoudig om hun weg te vinden in het kluwen van de zogenaamde "koloniale archieven". Vanuit de overtuiging dat archivariissen geen poortwachters maar brugfiguren zijn voor de toegang tot het verleden, wil het team met deze zoekwijzer deze kennis voor iedereen beschikbaar maken. Deze zoekwijzer bevat een overzicht van de heuristische kennis die het team sinds de start van het project tot en met het ver-

schijnen van deze huidige publicatie kon verwerven. Je vindt hierin dus een overzicht van de reeds in kaart gebrachte archieven die de geschiedenis van de metissen documenteren. Dit betreft zowel "publieke archieven" (archieven gevormd door de overheid) als "private archieven" (geproduceerd door private actoren zoals verenigingen, bedrijven of religieuze congregaties) en zowel archieven die binnen als buiten het Algemeen Rijksarchief worden bewaard. We vermelden welke soort documenten je (niet) in de verschillende archieven en reeksen kan aantreffen, en door wie, hoe, en met welk doel ze (vermoedelijk) destijds zijn geproduceerd. Ten slotte geven we ook enkele leessleutels mee om deze koloniale documenten te interpreteren.

Het onderzoek loopt nog tot februari 2026 en het team brengt voortdurend nieuwe archiefbestanden in kaart. Vanwege de hoge maatschappelijke nood aan een transparanter archiefbeleid, en omdat betrokkenen soms al decennialang op zoek zijn naar informatie over hun afkomst, heeft het team ervoor gekozen om nu al een stand van zaken op te maken en zo transparant en toegankelijk mogelijk over de beschikbare kennis te communiceren. Vanzelfsprekend blijft het mogelijk om je met je zoekvraag rechtstreeks tot het team te richten (zie "[Een vraag indienen bij het onderzoeksteam van het project 'Resolutie-Metissen'](#)"). Toch hopen we met deze zoekwijzer bij te dragen tot een betere toegang tot de bronnen over de geschiedenis van de metissen, en het koloniaal verleden in het algemeen.

I.2 Filosofie en doelstellingen

Verschillende vaststellingen liggen aan de basis van de ontwikkeling van deze zoekwijzer. De eerste vaststelling is dat de archieven die de individuele en collectieve trajecten documenteren van metissen, geboren in de context van de Belgische kolonisatie, verspreid bewaard worden over talrijke instituten, en dat de raadpleging ervan soms enkele specifieke stappen vereist. Kort gesteld; het **archivalische landschap** is complex en kan verwarrend zijn, zelfs voor archivariissen. Ten tweede stelde het team vast dat deze complexiteit toeneemt naarmate het onderzoek vordert, wanneer we nieuwe collecties identificeren. Het ontsluiten van deze informatie is in de eerste plaats gericht op metissen en hun naasten die zoeken naar informatie over hun eigen familiegeschiedenis. Daarnaast kan deze zoekwijzer ook nuttig zijn voor het brede publiek en voor onderzoekers die zich in dit thema interesseren.

In de eerste plaats is deze zoekwijzer dus gericht op personen die informatie zoeken over hun persoonlijke familiegeschiedenis, en legt deze de nadruk op reeksen die individuele dossiers en documenten met persoonlijke informatie over metissen of hun verwanten bevatten. Het onderzoeksteam identificeert, lokaliseert en analyseert in het kader van zijn opdracht uiteraard ook collecties die toelaten om de collectieve geschiedenis van de metissen te beschrijven. Deze collecties behoren echter niet tot het onderwerp van deze beknopte praktische zoekwijzer. Wie een meer algemene studie van de geschiedenis van de metissen wil maken, kan steeds contact opnemen met het onderzoeksteam, dat hen zo goed mogelijk zal oriënteren in de

reeds geïnventariseerde collecties. Daarnaast verwijzen wij de lezer graag door naar de **bronnengids** (*Guide des sources de l'histoire de la colonisation*).

De bronnen die we in deze zoekwijzer vermelden, weerspiegelen de huidige stand van zaken van het onderzoek. Deze bevinden zich momenteel verspreid over verschillende instituten in België. Daarnaast bestaan er bronnenreeksen die in het buitenland worden bewaard, en waartoe het projectteam zich nog geen toegang heeft kunnen verschaffen. Hierbij denken we in het bijzonder aan archieven van religieuze congregaties, waarvan sommigen door de congregaties zelf worden beheerd in hun generalaatshuis in Rome. Andere reeksen bevinden zich in het Vaticaan, in Nederland of het Verenigd Koninkrijk. Daarnaast zijn er ook, al dan niet religieuze, archieven die zich bevinden in Afrika, meer bepaald in Congo, Rwanda en Burundi. Het onderzoeksteam ambieert om minstens een deel van deze archieven in het buitenland, zowel in Europa als Afrika, te verkennen en deze geleidelijk aan de zoekwijzer toe te voegen.

Het hoofddoel van deze zoekwijzer is om aan personen die documenten willen raadplegen over hun familiegeschiedenis op een transparante wijze informatie aan te reiken over de huidige staat van het onderzoek. Echter blijven de **toegangsvoorwaarden** voor veel individuele dossiers complex. Bovendien is het, om deontologische en juridische redenen, niet mogelijk om inventarissen met namenlijsten van de betrokken personen openbaar beschikbaar te stellen. Dit heeft als gevolg dat er nog steeds contact moet worden opgenomen met de archivaris van de beherende instelling om de re-

ferentie van een individueel dossier (bijvoorbeeld voor dossiers van het [Ruanda-fonds](#) of van de [APPM](#)) te bekomen en het dossier te kunnen raadplegen. Je kan uiteraard steeds contact opnemen met het projectteam “Resolutie Metissen” (zie [punt 1.5](#)) dat zichzelf als doel stelt om al deze gegevens te centraliseren, en je de referenties kan aanreiken van de dossiers die op jou (of je familieleden) betrekking hebben, alsook de plaatsen waar deze dossiers worden bewaard.

Deze zoekwijzer is dus slechts een momentopname van de huidige stand van zaken van het onderzoek. Het team ontdekt en identificeert voortdurend nieuwe dossiers. We benadrukken hier nogmaals dat de zoekwijzer regelmatig zal worden bijgewerkt.

1.3 Een woordje over de structuur van de zoekwijzer

In het eerste deel van de zoekwijzer vind je algemene informatie over de raadplegingsmodaliteiten van archieven, de wijze waarop een zoekvraag bij het onderzoeksteam kan worden ingediend, enz. Het tweede deel brengt een overzicht van het complexe archivalische

landschap waarmee we worden geconfronteerd, gevolgd door enkele adviezen over hoe men een dergelijk archiefdossier kan lezen. Aansluitend vind je enkele tabellen die een samenvattend overzicht bieden van de verschillende reeksen en het soort gegevens dat ze kunnen bevatten. Daarna brengen we informatieve overzichten voor de afzonderlijke reeksen, bestanden en collecties.

We hebben ervoor gekozen om de beschreven bestanden en reeksen te ordenen volgens het type informatie dat ze bevatten (dossiers met informatie over metissen, over Europese familieleden, enz.) Voor elke vermelde reeks dossiers hebben wij sleutelgegevens opgenomen. Zo wordt snel duidelijk welke organisatie, persoon of administratie de documenten heeft gevormd, in welke context, en wat je er waarschijnlijk in kan aantreffen (of wat net niet). We hebben getracht informatie te verzamelen die nuttig kan zijn om een algemeen begrip van deze reeksen te verkrijgen, zonder daarbij te vervallen in archivalisch jargon. De vermeldingen in deze zoekwijzer kunnen betrekking hebben op een archief, een deel van een archief, of een reeks die geïdentificeerd werd binnen een archief dat nog niet werd geïnventariseerd.

Bij elke vermelde bron hanteren we de volgende structuur:

- Volledige naam: Naam van de collectie of reeks.
- Type dossier: geeft aan of het, al dan niet, over individuele dossiers gaat.
- Betrokken periode: uiterste data van de documenten of de periode waarin ze zijn opgesteld. Dit geeft een indicatie van de periode, en bijgevolg de ‘generaties’ mensen waarop ze betrekking kunnen hebben.
- Omvang: indicatie over het volume van de reeks (in aantal dossiers en/of in strekkende meter, afhankelijk van de beschikbare gegevens of wat het meest zinvol is).
- Archiefvormer: volledige naam van de organisatie of de persoon die de documenten heeft gevormd.

- Zoekinstrumenten: in voorkomend geval worden hier alle hulpmiddelen vermeld die het mogelijk maken om zich in de collectie te oriënteren (bv: lijsten, inventaris, databank,...).
- Raadplegingsvoorwaarden: informatie over de toegangs- en raadplegingsvoorwaarden van de beschreven documenten, eventueel vergezeld van contactgegevens wanneer specifieke aanvragen moeten worden ingediend.
- Gedigitaliseerd bestand: geeft aan of het archiefbestand, al dan niet volledig of gedeeltelijk, beschikbaar is in digitale vorm.

Daarna volgt een tekst die de algemene inhoud van het bestand of de reeks beschrijft, aangeeft welke informatie in de stukken kan worden aangetroffen, en eventueel informeert over de context waarin de documenten werden samengesteld en met welk doel ze werden opgemaakt, enz.

I.4 Het raadplegen van de archieven

De archieven waar deze zoekwijzer naar verwijst zijn voornamelijk reeksen die individuele dossiers of persoonsgebonden documenten bevatten. In het algemeen is de raadpleging van dergelijke dossiers of gegevens onderworpen aan specifieke wetgeving ([wet van 30 juli 2018](#), die de [Algemene Verordening Gegevensbescherming](#) in voege bracht). Dit juridisch kader brengt verregaande restricties met zich mee, zeker met betrekking tot familiale banden (verwantschap, en vooral bij broers en zussen), die uitgewist werden ten gevolge van de gedwongen scheidingen en verplaatsingen waarvan metissen het slachtoffer waren. De huidige wettelijke omkadering verhindert de raadpleging van dossiers of persoonsgegevens van levende derden zonder hun schriftelijke toestemming. Tenzij een persoon met zekerheid is overleden, hanteren de meeste instituten een termijn van 100 jaar na de geboorte van de betrokken persoon, alvorens persoonsgegevens open te stellen voor raadpleging door

derden (in de juridische zin). Er wordt echter wel vooruitgang geboekt op dit vlak. Momenteel wordt deze wet herzien en wordt er gewerkt aan een regeling die het mogelijk moet maken om in het specifieke geval van onderzoek naar metissen die het slachtoffer waren van scheiding en gedwongen verplaatsing af te wijken van de geldende bepalingen. Deze derogatie moet het dus mogelijk maken om doeltreffender op te treden bij de opsporing en verstrekking van gegevens die van cruciaal belang zijn voor de reconstructie van familiebanden.

In deze zoekwijzer vermelden we zowel publieke als private archieven. Deze worden bewaard in diverse instellingen, die soms hun eigen raadplegingsvoorwaarden hanteren (of, in het geval van particuliere schenkingen, de modaliteiten die werden opgelegd door de eigenaar van de archieven). De toegangsvoorwaarden kunnen dus sterk verschillen van reeks tot reeks. Daarom worden ze bij elke beschrijving vermeld, alsook de eventuele contactpersonen en bijkomende stappen om toegang te verkrijgen.

I.4.1 Algemene samenvattende tabel van de toegangsvoorwaarden

Je wenst individuele dossiers te raadplegen:	Levende persoon		Overleden persoon	Raadplegingsvoorwaarden gehanteerd door het ARA
	Toestemming noodzakelijk?	Welke toestemming?	Toestemming noodzakelijk?	
Over jezelf:	Geen specifieke toestemming nodig			Onderzoeksverklaring
Over een:				
ouder	Ja	Toestemming/Volmacht	Nee	Onderzoeksverklaring
grootouder	Ja	Toestemming/Volmacht	Nee	Onderzoeksverklaring
Zus/broer	Ja	Toestemming/Volmacht	Nee	Onderzoeksverklaring
In het kader van wetenschappelijk onderzoek	Toestemming/Volmacht Toestemming Gegevensbeschermingsautoriteit			Onderzoeksverklaring

I.5 Een vraag indienen bij het onderzoeksteam van het project « Resolutie-Metissen »

Indien je op zoek bent naar informatie over je eigen familiegeschiedenis en daarbij hulp wenst, dan kan je een zoekvraag indienen bij het onderzoeksteam van het project "Resolutie-Metissen".

Dit kan je doen via het adres metis@arch.be. Om de kans op het vinden van relevante informatie te vergroten, is het belangrijk dat het onderzoeksteam over zo veel mogelijk gegevens beschikt. Bezorg ons dus, als het kan, alle gegevens en details waarvan je reeds op de hoogte bent. Alleen op basis van de door jou verstrekte informatie kunnen we gericht onderzoek verrichten, aanknopingspunten zoeken en documenten vinden die voor jou relevant zijn. Je kan een [aanvraagformulier](#) invullen, dat als hulpmiddel dient om zoveel mogelijk nuttige informatie te verzame-

len. Dit is niet verplicht, maar het is de meest efficiënte manier om alle nuttige gegevens te centraliseren. Het parcours van elke persoon is uniek, aarzel dus niet om informatie toe te voegen die niet in het zoekformulier wordt voorgesteld, hiervoor werd ruimte voorzien. Alle informatie, zelfs wat voor jou misschien onbeduidend of onvolledig lijkt, kan belangrijk zijn. Het vermelden van een geboorteplaats of -datum, zelfs als je niet helemaal zeker bent, kan bijvoorbeeld al een bruikbaar aanknopingspunt opleveren. Ook kan het nuttig zijn om enkele namen op te geven waaronder de persoon die je zoekt gekend was, of de verschillende instellingen waar zij of hij heeft verbleven.

Sommige metissen ondergingen meerdere naamsveranderingen ten gevolge van de verschillende verplaatsingen. Een dossier of document kan dus op een andere naam zijn opgemaakt dan de huidige naam van de betrokkene.

Ook daarom is het belangrijk dat je ons zoveel mogelijk gegevens verstrekt over de persoon naar wie je op zoek bent.

Het is noodzakelijk dat je ons toestemming verleent om onderzoek te voeren naar jouw familiegeschiedenis. Daarom zullen we je vragen een [toestemmingsformulier](#) te ondertekenen. Indien je persoonlijke dossiers van levende derden wenst te raadplegen, kunnen we je ook een [model van een volmacht](#) bezorgen.

De correspondentie kan verlopen via verschillende kanalen, maar omwille van praktische redenen verloopt dit het gemakkelijkst via e-mailverkeer. We proberen ons zo flexibel mogelijk op te stellen, en ons in de mate van het mogelijke aan te passen aan ieders wensen. Wij kunnen je bijvoorbeeld helpen bij het invullen van het aanvraagformulier, of dit voor jou invullen op basis van de informatie die je ons aanreikt. We garanderen te allen tijde de strikt vertrouwelijke behandeling van je zoekvraag en de gegevens die je ons bezorgt.

Wij kunnen de raadpleging organiseren van documenten die in het Rijksarchief en bij de FOD Buitenlandse Zaken worden bewaard. Een lid van het team kan bij deze gelegenheid aanwezig zijn om je persoonlijk te ontvangen en om eventuele vragen over de documenten of de context waarin ze werden geproduceerd te beantwoorden.

1.6 Nuttige contacten bij afstammingsonderzoek

Het zoeken naar je afkomst is een emotioneel geladen en potentieel stress-

rend proces. Onze expertise is wetenschappelijk (meer bepaald historisch, archivalisch en antropologisch) van aard, maar wij zijn ons bewust van de mogelijke impact op menselijk en emotioneel vlak. Daarom werken wij nauw samen met instellingen die psychosociale ondersteuning aanbieden, en je desgewenst kunnen helpen bij de contactname met mogelijke verwanten (een proces waarvoor wij niet bevoegd zijn). Hier vind je drie organisaties die je hiervoor kan contacteren:

1. [Het Afstammingscentrum](#) is gespecialiseerd in het bijstaan van mensen die op zoek zijn naar hun afkomst. Ze behandelen afstammingsvragen van binnenlands en interlandelijk geadopteerden, donorkinderen, maar ook van koloniale metissen en hun nakomelingen. Deze organisatie beschikt over complementaire vaardigheden ten opzichte van de onze, met name op het gebied van psychologische ondersteuning en contactname met familieleden. Je kan [hun website](#) bezoeken of contact met hen opnemen via het volgende e-mailadres: info@afstammingscentrum.be. Het centrum is ook telefonisch bereikbaar op het nummer 09 277 04 43 op maandag, dinsdag en woensdag van 14.00 tot 17.00 uur. Indien je reeds een verzoek bij ons hebt ingediend, vergeet dit dan niet te vermelden, zodat het Afstammingscentrum weet dat er reeds een archiefonderzoek aan de gang is.
2. [De Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie \(VCA\)](#) is bevoegd voor het bieden van ondersteuning bij afstammingsonderzoek van geadopteerden in de Vlaamse Gemeenschap. De VCA beschikt onder meer over bepaalde archieven met betrekking tot metissen ([zie VCA - Vreugdezaaiers](#)). Ook metissen die niet officieel werden geadopteerd kunnen contact opnemen met de VCA, alsook met het ACC ([zie hieronder](#)).
3. [La Direction de l'adoption - Autorité centrale communautaire \(ACC\)](#) is de instantie

die binnen de Federatie Wallonië-Brussel (Franstalige Gemeenschap van België) bevoegd is voor alle aangelegenheden in verband met adoptie (binnenlands en interlandelijk). In dit kader verleent het ACC ondersteuning bij het zoeken naar de afkomst van geadopteerde personen.

4. Er zijn andere instellingen waarmee wij geen rechtstreeks contact hebben. Het Rode Kruis, bijvoorbeeld, maakt het mogelijk familieleden op te sporen. Het is mogelijk een aanvraag in te dienen bij de [Dienst Restoring Family Links](#).

1.7 “Disclaimer”

1.7.1 *De historische context*

De dossiers en documenten die de koloniale autoriteiten hebben geproduceerd, zowel burgerlijke als religieuze, weerspiegelen een tijdperk en een systeem dat inherent racistisch was. Naast de bijzonder gevoelige aard van de informatie in deze dossiers, kunnen de woordenschat en de feiten die in bepaalde documenten worden aangehaald als beledigend en schokkend worden ervaren. Het taalgebruik dat gehanteerd werd ten tijde van de totstandkoming van de archieven weerspiegelt het geweld en racisme dat inherent was aan koloniale staten en samenlevingen. Het team neemt uitdrukkelijk afstand van het taalgebruik en de woordenschat die in deze archiefstukken voorkomen. Het is belangrijk deze dossiers in hun historische context te plaatsen om ze volledig te begrijpen en ze op een serene wijze te kunnen lezen. Indien je vragen hierover hebt, of je de inhoud van deze documenten wenst te bespreken, aarzel dan niet om contact met het team op te nemen. Wij nodigen je ook uit om de [digitale tentoonstelling](#) van het project

te bezoeken, die eveneens kan helpen om de documenten in hun bredere context te plaatsen. We hanteren de term “metis” om te verwijzen naar mensen van gemengde afkomst, voor wie deze zoekwijzer in de eerste plaats bedoeld is. Daar zijn een aantal redenen voor, in de eerste plaats omdat de betrokken belangengroepen deze als voorkeursterm aandragen en zich als dusdanig identificeren. Het team is steeds bereid om hierover in dialoog te gaan.

1.7.2 *Documentaire ongelijkheden*

Het raadplegen van persoonlijke documenten kan allerlei emoties oproepen. Ten eerste omdat de informatie die men leert overweldigend kan zijn, maar ook door het gewelddadige taalgebruik en de inhoud van de dossiers, zoals hierboven werd beschreven. Een dergelijke zoektocht naar informatie vergt dus enerzijds veel energie en schept anderzijds hoge (en legitieme) verwachtingen. Het onderzoek van het team is echter nog lang niet afgerond, en bovendien zijn niet alle personen evenredig gedocumenteerd. Met andere woorden, soms identificeren we in de archieven verschillende afzonderlijke dossiers voor eenzelfde metis, terwijl we over een andere persoon geen enkel spoor terugvinden. Dit is te wijten aan een aantal factoren, waarop wij in [in het volgende deel](#) terugkomen. Hoe dan ook, de geschiedenis van sommige metissen is beter gedocumenteerd dan die van anderen. Wij stellen alles in het werk om deze leemtes in de mate van het mogelijke op te vullen, maar zijn steeds afhankelijk van wat werd geproduceerd, bewaard en bovendien toegankelijk is. Wij benadrukken hier eveneens dat archiefdocumenten,

zelfs wanneer deze door officiële instanties werden opgesteld, frequent benaderingen, fouten en zelfs tegenstrijdige gegevens kunnen bevatten over eenzelfde persoon. Dit kan erg verwarrend zijn. Het team kan je bijstaan bij het ontcijferen van de soms complexe dossiers.

Naarmate het onderzoek vordert, worden echter steeds meer voorheen onontgonnen of niet-toegankelijke archieven overgebracht en verwerkt. Dit betekent dat een toenemend aantal documenten uit verschillende reeksen en collecties

door het team wordt geïdentificeerd. Wij zullen al het nodige doen om je, rekening houdend met de geldende wettelijke bepalingen, een maximale toegang te geven tot relevante documenten. Het team verbindt zich ertoe om iedereen die een verzoek bij ons heeft ingediend in te lichten wanneer in de loop van het onderzoek documenten worden gevonden die voor de aanvrager van belang zijn. Je kan steeds met ons contact opnemen wanneer je denkt over nieuwe informatie te beschikken die ons naar nieuwe onderzoekspistes kan leiden.

1.7.3 Jouw bijdragen en getuigenissen zijn waardevol

Het team biedt een luisterend oor aan iedereen die informatie of documenten wenst te delen. Je verhalen, herinneringen, foto's of documenten waarover je misschien beschikt; het zijn allemaal mogelijke aanknopingspunten die ons kunnen helpen relevante dossiers te identificeren. Bovendien kunnen wij enkel een genuanceerd en zo nauwkeurig mogelijk beeld schetsen van deze complexe en belangrijke geschiedenis door zoveel mogelijk informatie te verzamelen en verschillende bronnen met elkaar in dialoog te brengen. Jouw getuigenis kan het onderzoek nieuwe perspectieven aanreiken en verrijkt aanzienlijk onze kennis van dit verleden. Ook jouw eventuele kennis van archieven die in Europa of in Afrika worden bewaard kan ons zeer nuttige inzichten verschaffen, en ons helpen te bepalen waar wij in de komende jaren veldwerk zullen uitvoeren. Je kan ons steeds contacteren om eventuele aanknopingspunten en *leads* met ons te delen. De expertise en ervaringen van iedereen die getuige was van deze geschiedenis zijn onontbeerlijk om een kwaliteitsvol onderzoek af te leveren.

Via het adres metis@arch.be kan je ons je vragen of suggesties overmaken, en/of aangeven dat je in het bezit bent van herinneringen of documenten die je met ons wil delen. Het team zal deze berichten professioneel en op mensenmaat opvolgen.

II. Zoekwijzer

II.1 Een gefragmenteerd archivalisch landschap

II.1.1 *Verspreide, onvolledige en partijdige archieven*

Het “metissenvraagstuk” liep als een rode draad doorheen de koloniale samenleving tijdens de volledige periode van het Belgische koloniale bewind... en zelfs daarna. Bijgevolg was een breed scala aan civiele, religieuze, particuliere en publieke actoren bij deze kwestie betrokken. De metissen, geboren uit een Afrikaanse en een Europese ouder, stelden door hun aanwezigheid immers de koloniale logica, die de hele maatschappij in twee categorieën verdeelde, in vraag: Europeanen enerzijds en “inlanders” anderzijds. Ze werden daardoor al snel beschouwd als een “anomalie”, onmogelijk onder te brengen in één van de twee bestaande categorieën, en men sprak van het “mulattenprobleem”. De term “mulat” is een pejoratieve benaming die destijds gebruikt werd om te verwijzen naar mensen van gemengde afkomst. De metissen riepen op verschillende niveaus vragen op: in de eerste plaats over hun wettelijk statuut (dienden ze beschouwd te worden als Europeanen of “inlanders”, of behoorden ze tot de “geciviliseerde bevolking”?), maar ook op vlak van hun sociale positie en hun opleidingsnoden, enz.

De dubbelzinnige positie van de metissen, op het kruispunt en de grens van twee werelden (de Europese en de Afrikaanse), verklaart waarom de bronnen die deze geschiedenis documenteren zo fragmentarisch zijn. Ze zijn geografisch

sterk verspreid en worden zowel in België als elders in Europa aangetroffen, maar ook in het huidige Congo, Rwanda en Burundi. Bovendien werden ze geproduceerd door diverse actoren. Dit houdt in dat ze niet allemaal op dezelfde manier werden bewaard en geïnventariseerd of toegankelijk zijn. Bijgevolg worden we niet alleen met een complex archivalisch landschap met een groot aantal bronnen geconfronteerd, maar ook met een grote variabiliteit in geografisch, institutioneel en chronologisch opzicht: bepaalde gebieden, instellingen, en perioden zijn beter of minder goed gedocumenteerd.

Ten slotte moet worden benadrukt dat de koloniale autoriteiten zélf de verschillende verordeningen, decreten en richtlijnen in verband met het statuut van metissen en hun inschrijving in de bevolkingsregisters niet systematisch toepasten. Dit leidde tot inconsistente administratieve praktijken, die bovendien in tijd en ruimte variëren. Zo zijn er grote verschillen in de manier waarop metissen werden geregistreerd (op verschillende tijdstippen, in verschillende gebieden en door verschillende ambtenaren). Dit betekent helaas dat het voor sommige metissen bijzonder moeilijk blijkt om enig spoor over hen terug te vinden in de archieven, omdat deze sporen niet bestaan, omdat de archieven destijds niet werden aangelegd, omdat de archieven niet bewaard zijn gebleven, of omdat deze archieven zich bevinden in verzamelingen die nog niet zijn geïdentificeerd en geïnventariseerd. Bovendien weerspiegelen deze archieven, die tijdens het koloniale bewind werden voortgebracht, de toen-

malige tijdsgeest en werden de stemmen van de gekoloniseerde bevolkingsgroepen amper opgetekend. Er werd steeds gehandeld vanuit het standpunt van de kolonisator. Afrikaanse moeders, meer bepaald, zijn in de bronnen vaak sterk ondervetegenwoordigd. Er zijn dus grote grijze gebieden en stemmen die nauwelijks hoorbaar zijn.

II.1.2 “Koloniale archieven” en het “Afrika-Archief”

In het algemeen begrijpen we onder “koloniale archieven” alle archieven onder openbaar of privaat statuut die verbonden zijn aan de periode van het Belgische koloniale bewind in Congo (1885/1908-1962) en Ruanda-Urundi (1916/1924-1962). Een [bronnengids](#) verscheen in 2021. Deze biedt een volledig overzicht van het geheel aan “koloniale archieven” in België, met meer dan 1.500 verwijzingen naar (deel)bestanden of collecties die bewaard worden in niet minder dan 80 verschillende instellingen, en die een geheel van 20 strekkende kilometer aan documenten bevatten. Onder deze archieven verwijst het “Afrika-Archief” meer bepaald naar een sterk heterogeen geheel aan archieven die momenteel worden overgebracht van de FOD Buitenlandse Zaken naar het Rijksarchief, en die voornamelijk werden geproduceerd door het Ministerie van Koloniën en zijn verschillende instellingen in België en Afrika. De archieven die door de koloniale overheid werden geproduceerd hebben een openbaar statuut. Men kan hierin een onderscheid maken tussen twee grote onderdelen:

1. Ongeveer 3,5 strekkende kilometer aan archiefmateriaal dat voornamelijk werd

gevormd door het Ministerie van Koloniën en zijn verschillende besturen in de metropool - zijnde in Brussel. Dit geheel aan archieven werd binnen de archiefdienst van de FOD Buitenlandse Zaken ondergebracht onder de noemer “MiniCol” (afkorting voor *Ministère des Colonies*).

2. Ongeveer 6,5 strekkende kilometer aan archiefmateriaal dat voornamelijk werd gevormd door het Gouvernement-generaal (met andere woorden het koloniaal bestuur in Afrika, de Gouverneur-generaal zijnde de vertegenwoordiger van de Koning in de gekoloniseerde gebieden) en haar verschillende diensten ter plaatse. In 1959-1960 werd iets meer dan 6 strekkende kilometer aan archief verplaatst van Congo naar België. Deze operatie kreeg de naam “Missie Archieven”. Vanuit het voormalige Ruanda-Urundi werd 250 strekkende meter archief, waarvan een gedeelte bewaard op microfilm, in 1961 verplaatst naar België onder de noemer “Missie Neven”. Het grootste deel van de archieven die uit Congo werden overgebracht betreft een sterk heterogeen conglomeraat. Deze omvangrijke collectie werd binnen de archiefdienst van de FOD Buitenlandse Zaken ondergebracht onder de benaming “GG-archieven” (afkorting voor Gouvernement-generaal).

Het “Afrika-Archief” betreft dus in totaal ongeveer 10 strekkende kilometer aan archieven die gevormd werden door het koloniaal bestuur, hun lokale vertegenwoordigers (vice-Gouvernement-generaal, provincies, districten, *chefferies*, tribunaal, enz.), de Weermacht (*Force publique*) en de juridische instellingen in België en Afrika, of door verschillende ministers van Koloniën of instellingen zoals het Koninklijk Belgisch Koloniaal Instituut, de Koloniale Raad, enz. Het “Afrika-Archief” wordt momenteel overgebracht naar [ARA2 - Depot Joseph Cuvelier](#). Je kan op de daar aan gewijde [webpagina](#) van het Rijksar-

chief meer informatie vinden over de nog over te brengen en reeds overgebrachte bestanden. Deze webpagina wordt regelmatig bijgewerkt en biedt een overzicht van de verschillende overgedragen bestanden. Je kan hier ook de bestaande inventarissen en zoekinstrumenten downloaden. Deze archieven worden tijdens de overdracht behandeld en geïnventariseerd volgens de geldende archiefnormen, om een maximale ontsluiting en toegankelijkheid in het werk te stellen.

11.1.3 “Verplaatste” archieven

Slechts een gedeelte van de archieven die door de koloniale autoriteiten in Afrika werden opgemaakt, werden uiteindelijk naar België verplaatst. Dit verklaart gedeeltelijk waarom bepaalde gebieden, administraties of periodes een minder omvangrijke, of zelfs geen documentaire neerslag vinden in het “Afrika-Archief”. De kennis over

de archieven uit de koloniale periode die zich bevinden in Congo, Rwanda en Burundi blijft lacunes vertonen. Het staat echter zo goed als vast dat daar nog belangrijke en zeer relevante collecties worden bewaard om de geschiedenis van de metissen te documenteren. Parochiale archieven trekken in het bijzonder onze aandacht, maar ook in instellingen waar metissen hebben verbleven, of bij bewaarinstellingen zoals INACO te Kinshasa, kunnen vermoedelijk nog documenten worden geïdentificeerd. Het team zal in de toekomst verder onderzoek verrichten in Congo, Rwanda en Burundi om mondelinge getuigenissen (van metissen, familieleden, historische actoren, enz.) te verzamelen en de resterende archieven in de mate van het mogelijke in kaart te brengen. Zoals eerder vermeld, kan jouw kennis hierover ons helpen om bepaalde plaatsen te identificeren en gericht onderzoek te voeren. Hiervoor kan je ons steeds contacteren via het adres metis@arch.be.

Archiefrekken en herverpakking van dossiers. ARA2 - Depot Joseph Cuvelier.

II.1.4 *Private archieven*

De koloniale gezaghebbers waren niet de enigen die archieven over de metissen hebben gevormd. De archieven van religieuze congregaties en adoptiebureaus, bijvoorbeeld, hebben een privaatrechtelijk statuut. Dit betekent dat archiefvormers geen wettelijke verplichting hebben om de dossiers te bewaren, ze in bewaring te geven aan een instelling, of ze toegankelijk te maken. Het onderzoeksteam heeft daarentegen reeds toegang verkregen tot verschillende private collecties (waaronder religieuze), en beoogt er in de toekomst nog meer te raadplegen.

De reeksen, bestanden en collecties die in deze zoekwijzer worden gepresenteerd, zijn afkomstig uit een bijzonder groot en gevarieerd geheel. Ze dienen gelezen en begrepen te worden in de complexe archivalische context waarin ze geproduceerd werden, zowel in de kolonie als in de metropool (bijvoorbeeld: verplaatst of niet verplaatst tijdens de periode van de onafhankelijkheid, geïnventariseerd of niet, publiek of privaat). Deze zoekwijzer biedt een overzicht van de collecties die momenteel zijn geïdentificeerd als bijzonder waardevol om de individuele trajecten van metissen te documenteren. Wanneer we nieuwe reeksen identificeren, voegen we deze toe aan de zoekwijzer.

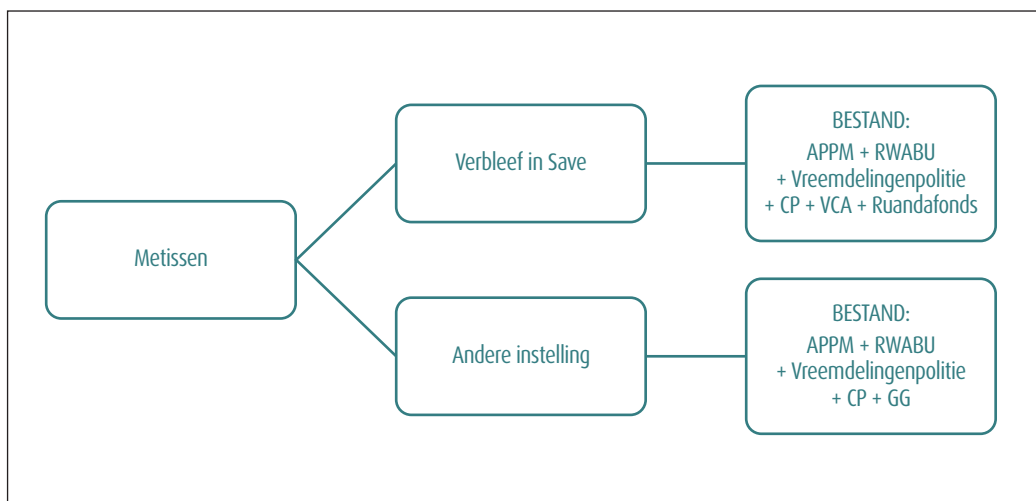
Hoe lees je een individueel dossier? Enkele praktische tips

De archiefreeksen die we in deze zoekwijzer belichten, bevatten vooral individuele dossiers, die variëren in vorm, omvang en oorsprong. Om ze te interpreteren, zijn enkele algemene zaken belangrijk om in het achterhoofd te houden.

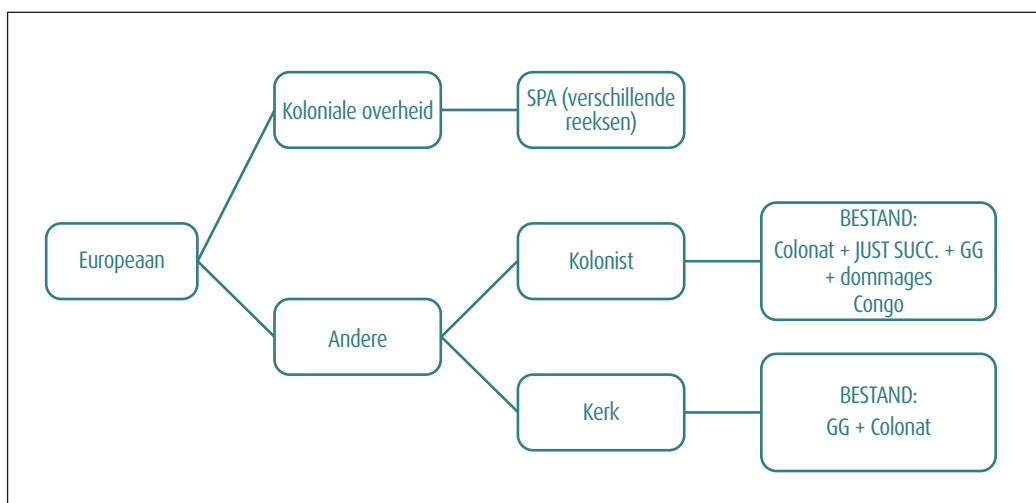
1. Wanneer je een dossier voor het eerst voor je krijgt, kan je de indruk krijgen dat het “achterstevoren” is geordend. Dit komt doordat de volgorde van de documenten een chronologische logica volgt. Wanneer de dossiers werden aangelegd, werd elk nieuw document bovenop de stapel toegevoegd. Het oudste document bevindt zich bijgevolg vaak onderaan en het recentste bovenaan. Hou er wel rekening mee dat het ordeningssysteem kan variëren, afhankelijk van wie de archieven heeft samengesteld of behandeld. Neem daarom tijdens de raadpleging ook de orde van de documenten in overweging, om de chronologie van de interacties en gebeurtenissen beter te begrijpen. Zorg ervoor dat je tijdens je raadpleging de volgorde van de documenten niet wijzigt, en het dossier terugbezorgt in dezelfde toestand als je het aantrof.
2. De meeste dossiers bevatten briefwisseling. Buiten hun inhoud, biedt dit type bron ook andere informatie die interessant kan zijn: de auteur en de geadresseerde, de datum, de plaats, de bevoegde bestuurlijke dienst, een dossiernummer, enz.

Het lezen van archiefbestanden is op zich al geen eenvoudige oefening, zelfs voor doorgewinterde historici. Gevoelige, overlappende of zelfs tegenstrijdige gegevens kunnen dit proces nog bemoeilijken. In de mate van het mogelijke tracht een teamlid aanwezig te zijn wanneer je dossiers bij het Rijksarchief of de FOD Buitenlandse Zaken komt raadplegen. Uiteraard heb je de mogelijkheid om de documenten op je eentje te raadplegen. Indien je toch bijkomende duiding wenst, over de documenten of de context waarin ze werden geproduceerd, dan kan je steeds beroep doen op iemand van het onderzoeksteam.

II.2 De archieven in een oogopslag

Tabel 1: Overzichtstabel metissen (inclusief de personen die buiten Afrika verplaatst werden).

Tabel 2: Overzichtstabel: Europese familieleden van metissen.

Legende van de tabellen

APPM: Archief van de vzw "Association pour la Protection (later Promotion) des Mulâtres".

CP: Collectie "Classement Provisoire".

GG: Archief van het "Gouvernement-generaal" te Leopoldstad.

JUST SUCC: Bestand Justitie – Successie.

RWABU: Archieven opgemaakt door het lokaal koloniaal bestuur van Ruanda-Urundi, van Ruanda en van Urundi.

SPA: Dienst Afrikaans Personeel.

VCA: Vlaams Centrum voor Adoptie (bestand Save – Vreugdezaaiers).

		INDIVIDUELE DOSSIERS MET BETREKKING TOT DE METISSEN					INDIVIDUELE DOSSIERS VAN DE EUROPESE FAMILIELEDEN VADERS (EN UITZONDERLIJK MOEDERS)		ALGEMENE BESTANDEN MET PERSOONLIJKE DOCUMENTEN OF GEGEVENS	
		RWABU	APPM	Vreemdelingen politie	Ruanda-fonds	VCA Vreugde-zaaiers	SPA	Colonat, JUST SUCC.,...	CP	GG
In Burundi geboren	In Burundi gebleven	X					X	X		
	Verplaatst naar België vóór 1959	X	X	X	x (1958)	X	X	X	X	
	Verplaatst naar België na 1959	X	X	X	X	X	X	X	X	
In Congo geboren	In Congo gebleven						X	X		X
	Verplaatst voor 1959	X (vooral Kivu)	X	X			X	X	X	X
	Verplaatst na 1959	X (vooral Kivu)	X	X	X (vooral Kivu)	X (vooral Kivu)	X	X	X	X
In Rwanda geboren	In Rwanda gebleven	X					X	X		
	Verplaatst voor 1959	X	X	X	X (1958)	X	X	X	X	
	Verplaatst na 1959	X	X	X	X	X	X	X	X	

Tabel 3: Overzicht van de archiefbestanden die individuele dossiers van metissen en hun ouders bevatten.

II.3 Individuele dossiers met betrekking tot metissen

II.3.1 APPM

- Volledige naam: Archief van de vzw “Association pour la Protection des Mulâtres” (naam vanaf 1966: “Association pour la Promotion des Mulâtres”) en het archief van de vzw “Les Amis de l’APPM”.
- Bewaarplaats: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#).
- Type documenten: Individuele dossiers van metissen die buiten Afrika werden verplaatst. Bevat ook algemene dossiers met briefwisseling, stukken over het beheer van de organisatie en de behandeling van juridische en praktische vragen over de (ver)plaatsing van metissen.
- Periode: 1932-1988.
- Omvang van het bestand: 995 individuele dossiers en een honderdtal algemene dossiers.
- Archiefvormer: De vzw “Association pour la Promotion/Protection des Mulâtres”; de vzw “Les Amis de l’APPM”.
- Zoekinstrument: Het Algemeen Rijksarchief werkt aan de redactie van een inventaris.
- Toegang en consultatievoorwaarden: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#). Iemand kan haar/zijn eigen dossier inkijken, na aanvraag op het mailadres metis@arch.be. De consultatie van een individueel dossier op naam van een derde (die mogelijk nog in leven is) vereist een schriftelijke toestemming of volmacht. De raadpleging van individuele dossiers voor wetenschappelijke doeleinden vereist een toestemming van de Gegevensbeschermingsautoriteit of een schriftelijke toestemming van de betrokken personen.
- Gedigitaliseerd? Gedeeltelijk (de individuele dossiers werden gedigitaliseerd door het AfricaMuseum).

De Association pour la Protection des Mulâtres (APPM) werd, aanvankelijk

onder de naam “Oeuvre de protection des mulâtres” in 1932 opgericht te Brussel door Minister van Koloniën Paul Crockaert en mevrouw Jeanne Van der Kerken-Sarolea. In 1966 nam de vereniging de naam “Association pour la Promotion des Mulâtres” aan. In 1964 werd een tweede vzw opgericht: “Les Amis de l’APPM”, waarvan het doel was fondsen te verzamelen om het gebrek aan financiële middelen ten gevolge van de vermindering van staatssubsidies te compenseren. De APPM was voornamelijk actief tussen 1932 en 1971, maar werd pas definitief ontbonden in 1988. De vereniging had een filantropisch karakter en stelde zich aanvankelijk als doel om jonge metissen in België en Belgisch Afrika te ondersteunen. Ze bood occasioneel ook financiële steun aan volwassen metissen die daar nood aan hadden. Vanaf de jaren 1950-1960 was de vereniging voornamelijk verantwoordelijk om juridische, financiële en sociale bijstand te verlenen tijdens de transfers, plaatsingen en adopties van metissen in België, en produceerde tijdens dit proces bijna duizend individuele dossiers. Het merendeel van deze dossiers dateert uit de jaren 1950 tot 1970, maar het bestand bevat ook enkele dossiers uit de jaren 1930. Deze dossiers variëren sterk in inhoud en/of omvang. In het algemeen bevatten de dossiers stukken over financiële tegemoetkoming, of/ en het opvolgen van metissen in hun verschillende families of opvanginstellingen. Soms bevatten ze stukken over contacten met Afrikaanse familieleden. De archieven van de APPM bevatten ook een honderdtal algemene dossiers die handelen over juridische en principiële vragen (statuut, adoptie, plaatsing), en het verloop van de activiteiten van de APPM. In deze algemene dossiers vindt men soms docu-

Vliegtuigticket van een metis bij haar verplaatsing naar België, 1961.
ARA2 - Depot Joseph Cuvelier. Bestand APPM.

menten die andere metissen vermelden, met name in briefwisseling over adoptie en voogdij.

II.3.2 *Vreemdelingenpolitie - Individuele dossiers*

- Volledige naam: Archief van het Ministerie van Justitie. Dienst Openbare Veiligheid. Vreemdelingenpolitie. Individuele Dossiers.
- Bewaarplaats:
 - **Algemeen Rijksarchief 1**: Voor de dossiers tot nummer 2.832.000 (dit zijn de dossiers die geopend werden tot en met december 1959).
 - **FOD Binnenlandse Zaken - Dienst Vreemdelingenzaken**: Voor de dossiers vanaf nummer 2.832.000 (dit zijn de dossiers die geopend zijn vanaf 1960).
- Type documenten: Individuele dossiers van buitenlanders, waaronder van metissen die verplaatst werden naar België.
- Periode: 1839-heden.
- Omvang van het bestand:
 - **Algemeen Rijksarchief 1**: ca. 2,4 miljoen individuele dossiers, hetzij 7 strekkende km archiefmateriaal.
 - **FOD Binnenlandse Zaken - Dienst Vreemdelingenzaken**: ca 2,5 miljoen individuele dossiers, hetzij 10 strekkende km aan archiefmateriaal (plus ca. 4 miljoen individuele dossiers die enkel digitaal werden aangelegd).
- Archiefvormer: Ministerie van Justitie. Dienst Openbare Veiligheid. Vreemdelingenpolitie.
- Zoekinstrument: Nominatieve alfabetische fiches en dossiernummers [online](#) raadpleegbaar, zoekwijzer (gratis te downloaden op de site van het Algemeen Rijksarchief), [webpagina](#) op de site van het Algemeen Rijksarchief en een [video](#) waarin deze bron wordt voorgesteld.
- Toegang en consultatievoorwaarden: Het onderzoeksteam kan nagaan of er een dossier op jouw naam (of op naam van de betrokken persoon) werd aangelegd en je het referentienummer en de plaats van bewaring meedelen.
 - **Dossiers aangelegd tot en met december 1959** kunnen geraadpleegd worden in de leeszaal van het **Algemeen Rijksarchief 1**, nadat je een verzoek hebt ingediend en een onderzoeksverklaring ondertekent. Dossiers die meer dan 100 jaar geleden werden aangelegd (\pm tot aan dossier nr. 1.200.000) zijn vrij te raadplegen in de leeszaal. De raadpleging van dossiers van minder dan 100 jaar oud is mogelijk onder bepaalde voorwaarden. Richt je vraag hierover aan het team, of aan het volgende adres: algemeen.rijksarchief@arch.be.
 - **Dossiers aangelegd na 1959** zijn raadpleegbaar na indiening van een gemotiveerde aanvraag bij de bevoegde ambtenaar van de FOD Binnenlandse Zaken. Hier vind je de [instructies](#) verstrekt door Dienst Vreemdelingenzaken voor het indienen van deze aanvraag. Indien de aanvraag wordt aanvaard, wordt een gedigitaliseerde versie bezorgd aan de persoon die de aanvraag heeft ingediend. Aanvragen kunnen ook via het onderzoeksteam bij Dienst Vreemdelingenzaken worden ingediend.
- Gedigitaliseerd? Neen, maar de FOD Binnenlandse Zaken voorziet een gedigitaliseerd exemplaar van het dossier.

De Vreemdelingenpolitie (Dienst Vreemdelingenzaken sinds 1977) opende een individueel dossier voor elke persoon met een buitenlandse nationaliteit (met inbegrip van "koloniale onderdanen" of "onderdanen van Ruanda-Urundi") die het Belgische grondgebied betrad. In totaal werden vanaf 1839 tot op heden meer dan 9 miljoen dossiers (zowel op papier als digitaal) aangelegd. Deze dossiers variëren in omvang en inhoud,

Originele fichebakken van de Vreemdelingenpolitie, elke fiche verwijst naar een individueel dossier.
Algemeen Rijksarchief 1.

en bevatten soms slechts enkele documenten. Ze kunnen echter wel nuttige informatie bevatten over de wijze waarop mensen in België arriveerden, over de officiële documenten die ze bij zich hadden, over personen of instellingen die hen ontvingen, enz. Veel metissen kwamen in België aan met het statuut van vreemdeling, soms zelfs wanneer ze wel degelijk de Belgische nationaliteit bezaten. Voor de meeste metissen werd dus een dossier opgesteld wanneer zij in België aankwamen. Wanneer een metis nadien het Belgisch grondgebied verliet, bevat het dossier normaal gezien eveneens informatie hierover. Een vreemdelingendossier werd doorgaans afgesloten wanneer de betrokken persoon de Belgische nationaliteit verwierf.

De dossiers die door de Vreemdelingenpolitie werden opgemaakt, liggen in bewaring bij twee verschillende instellingen. Ze worden stapsgewijs overgedragen van Dienst Vreemdelingenzaken (FOD Binnenlandse Zaken), als zijnde de rechtsopvolger van de Vreemdelingenpolitie, aan het Algemeen Rijksarchief 1 (ARA1). Momenteel beschikt het ARA over de dossiers tot aan nummer 2.832.000, wat ongeveer overeenkomt met de dossiers die werden aangelegd door de Vreemdelingenpolitie tot en met december 1959. De dossiers die werden aangelegd vanaf 1 januari 1960 werden nog niet overgedragen en liggen op dit moment nog in bewaring bij de FOD Binnenlandse Zaken. Daarnaast beschikt ARA1 over algemene dossiers die werden aangelegd door de Vreemdelingenpolitie, waarvan enkele met betrekking tot de metissen (lijsten, briefwisseling met verenigingen en plaatsingsorganisaties die metissen naar België brachten).

II.3.3 Ruandafonds

- Volledige naam: Archief van het Ruandafonds, initiatief van de vereniging Christelijke Middenstands- en Burgervrouwen (CMBV - nu Markant vzw).
- Bewaarplaats: Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving (KADOC).
- Type documenten: Individuele dossiers, fiches, algemene dossiers.
- Periode: Jaren 1950-1970.
- Omvang van het bestand: 5 archiefdozen, die voornamelijk algemene correspondentie bevatten naast ca. 90 individuele dossiers.
- Archiefvormer: Christelijke Middenstands- en Burgervrouwen (CMBV), nu Markant vzw.
- Zoekinstrument: /
- Toegang en consultatievoorwaarden: KADOC. Het archief van het Ruandafonds raadplegen kan enkel na toestemming van vzw Markant, rechtsopvolger van CMBV, die de archieven heeft gevormd. Het onderzoeksteam kan nagaan of er een dossier bestaat op jouw naam of van de persoon waarnaar je op zoek bent. Een raadplegingsverzoek indienen kan via het mailadres leeszaal.kadoc@kuleuven.be.
- Gedigitaliseerd? Nee.

Het Ruandafonds werd opgericht in 1958 en ontstond in de schoot van de Katholieke middenveldbeweging Christelijke Middenstands- en Burgervrouwen (CMBV - nu Markant vzw). Initieel richtte het Ruandafonds zich op het verstrekken van studiebeurzen aan jonge Rwandese vrouwen. Na een bezoek van de aalmoezenier van het Ruandafonds - de Franciscaanse pater René (priester-naam: Eugène) Delooz - aan het Instituut van Save in 1958, werkte het Ruandafonds samen met de moeder-overste van het instituut, Zuster Lutgardis (Irma De Rycke), om pleeggezinnen in Vlaanderen te vinden voor metissen die in de

instituten van Save, Byimana en Nyanzezi verbleven. Het archief van het Ruandafonds bevat ongeveer 90 individuele dossiers en corresponderende fiches met biografische data. Deze dossiers kunnen briefwisseling bevatten, evenals (kopieën van) officiële documenten die rond het vertrek van het kind naar België werden opgesteld. Daarnaast bevat het archief een reeks algemene dossiers over de organisatie van de verplaatsingen, de selectie van de pleeggezinnen en de opvolging van de kinderen na plaatsing. De archieven van CMBV, met inbegrip van die van het Ruandafonds, liggen in bewaring bij KADOC in Leuven. De rechtsopvolger Markant vzw is nog steeds eigenaar van deze private archieven en bepaalt de toegangsvoorwaarden.

II.3.4 RWABU

- Volledige naam: Archieven van Ruanda-Urundi, van Ruanda en van Urundi (RWABU).
- Bewaarplaats: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#).
- Type documenten: individuele dossiers. Bevat ook enkele algemene dossiers die handelen over metissen.
- Periode: 1916-1962.
- Omvang van het bestand: De RWABU-collectie bevat in totaal ca. 25 strekkende meter aan dossiers, waarvan een gedeelte handelt over metissen: ca. 900 individuele dossiers + een doos correspondentie en algemene dossiers.
- Archiefvormer: Bestuur Ruanda-Urundi.
- Zoekinstrument: Voorlopige inventaris van FOD Buitenlandse Zaken.
- Toegang en consultatievoorwaarden: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#). Je kan je eigen dossier raadplegen, na een verzoek per mail gericht aan het adres metis@arch.be. De raadpleging van een dossier van een (potentieel levende) derde

vereist een schriftelijke toestemming van de betrokkene. De raadpleging van individuele dossiers voor wetenschappelijke doeleinden vereist een toestemming van de Gegevensbeschermingsautoriteit of een schriftelijke toestemming van de betrokken personen.

- Gedigitaliseerd? Nee.

De RWABU-collectie bevat archieven van het koloniale bestuur van Ruanda-Urundi tussen 1916 en 1962, met inbegrip van ongeveer 900 individuele dossiers met betrekking tot metissen uit Ruanda-Urundi en heel uitzonderlijk Congolese metissen geboren in de Kivu-provincie. De overgrote meerderheid van deze individuele dossiers werd samengesteld in de jaren 1950 en begin 1960, maar sommige dossiers werden vroeger aangemaakt. Bepaalde elementen in de dossiers doen ons vermoeden dat het hier gaat om een verzameling van dossiers naar aanleiding van een latere beslissing om de dossiers betreffende metissen uit de koloniale periode samen te brengen. Een dergelijke reeks bestaat niet voor Congolese metissen, waarvan de dossiers een hogere graad van versplintering kennen en vermoedelijk maar deels naar België zijn overgebracht. Deze reeks bevat zowel dossiers van metissen die na de onafhankelijkheid in Afrika zijn gebleven als metissen die naar Europa zijn verplaatst. De dossiers handelen uitsluitend over gebeurtenissen in Afrika. Meestal bevatten ze administratieve documenten over de overplaatsing van het kind naar een religieuze instelling of waarmee het vertrek naar België of een ander land werd geregeld. Sommige dossiers bevatten een vaderschapsonderzoek, dat in opdracht van de koloniale autoriteiten werd verricht. Tijdens dit onderzoek verhoorden de koloniale agenten verschillende kennissen en familieleden, waaronder de moeder en soms ook de man(nen) die de agenten als

Nom de l'enfant: *Michelle*

Age de l'enfant: 3 ans

Nom de la mère: *Michelle*

57 *132*
fille de *Michelle* et de *Michelle*
originale de la sous-chefferie
Nyamasheke, chefferie Cyasha-territoire
de Sgangu, résidant à Nyamasheke

INTERROGATOIRE DE LA MERE

- a) D.: Qui est le père de l'enfant ?
R.: Inconnu
D.: Sa résidence actuelle ?
R.: Je l'ignore
- b) Existe des écrits de lui avouant sa paternité?
R. Non
D.: Le père était marié au moment de la conception et naissance de votre enfant ?
R.: Je ne le sais pas
- c) A défaut de b)
- D. Le père présumé a-t-il subvenu à l'entretien de l'enfant ?
R. Non
D. Combien de temps ?
R. sans objet
D. Quand a-t-il cessé les dits secours ?
R. Jamais eu
D. L'enfant porte-t-il le nom de celui qu'il prétend avoir pour père ?
R. Non
D. Dans la société et votre famille a-t-on considéré votre enfant comme ayant comme père la personne que vous dites?
R. Non
D. Le père a-t-il régulièrement entretenu des relations avec vous durant la période légale de la conception ?
R. Non
D. Le père a-t-il payé une dot ?
R. Non
D.: Avez-vous eu des relations avec une autre personne durant la période de la conception ?
R.; Non

Sgangu 24 MAI 66

GLOCH 18 à 7 2000 Pw

“vermoedelijke” vader aanwezig. Dit kan een erg rijke bron zijn om meer te weten te komen over de afkomst en familiegeschiedenis van de betrokken metis. Helaas verschillen de dossiers onderling erg qua volume en inhoud, en bevatten ze niet allemaal dezelfde stukken.

II.3.5 Vreugdezaaiers - Save

- Volledige naam: Archief van Vreugdezaaiers vzw - dossiers met betrekking tot Save.
- Bewaarplaats: [Vlaams Centrum voor Adoptie \(VCA\)](#).
- Type documenten: Individuele dossiers en fiches, algemene dossiers.
- Periode: Jaren 1920-1970 (voornamelijk jaren 1950-1960).
- Omvang van het bestand: ca. 200 individuele dossiers; identiteitsfiches; enkele algemene dossiers.
- Archiefvormer: (Vermoedelijk) het Instituut van Save; Zuster Lutgardis/Irma De Rycke en Vreugdezaaiers vzw.
- Zoekinstrument: /
- Toegang en consultatievoorwaarden: [Vlaams Centrum voor Adoptie \(VCA\)](#). Het onderzoeksteam kan nagaan of er een dossier op jouw naam bestaat. In dat geval dient door de betrokken persoon een aanvraag te worden ingediend bij VCA.
- Gedigitaliseerd? Nee.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA), dat deel uitmaakt van het Agentschap Opgroeien (het voormalige Kind & Gezin), heeft de taak om adoptiedossiers te bewaren en aan geadopteerden inzage te verlenen in haar of zijn dossier. Bovendien ondersteunen zij geadopteerden bij hun zoektocht naar informatie over hun adoptiedossier en afkomst. Sinds 2015 bewaart het VCA de persoonlijke dossiers en identiteitsfiches van metissen die voornamelijk tussen 1929 en 1960 in de missie

van Save hebben verbleven. Dit zijn vermoedelijk de archieven van het Instituut van Save, waarvan een deel door Zuster Lutgardis werd geproduceerd. Vermoedelijk heeft zij deze bewaard en naar België gebracht. Vóór de overdracht naar VCA lagen deze dossiers in bewaring bij het voormalige adoptiebureau Vreugdezaaiers vzw (opgericht door de Franciscaanse pater René Delooz). Dit zijn geen adoptiedossiers in strikte zin en ze handelen zowel over geadopteerde als onder pleegvoogdij geplaatste metissen. Sommige dossiers bevatten (kopieën van) akten en officiële documenten die rond het vertrek van de minderjarige naar België werden opgesteld. Hoewel de meeste dossiers dateren uit de jaren 1950 en 1960, bevinden zich in deze archieven ook enkele dossiers en algemene documenten over het Instituut van Save, documenten die soms dateren uit de jaren 1920. Deze documenten maakten vermoedelijk deel uit van de private archieven van Zuster Lutgardis. Naast deze collecties bewaart VCA ook een klein aantal (gedigitaliseerde) adoptiedossiers die handelen over metissen die in de jaren 1970 onder toezicht van het adoptiewerk Vreugdezaaiers in België arriveerden.

II.4 Individuele dossiers van Europese ouders

II.4.1 SPA. Service du Personnel d'Afrique

Gedurende de hele koloniale periode heeft het Ministerie van Koloniën en het plaatselijk bestuur in Afrika algemene dossiers en individuele administratieve dossiers aangelegd met betrekking tot Europese ambtenaren die in Congo en Ruanda-Urundi waren tewerkgesteld.

N° ASTRIDA 1	CONFIDENTIEL FICHE D'IDENTITE ENFANT MULATRE	SAVE ENTRÉ LE -1930
N° PARQUET		DEPART LE 6/1 pour APP.M.

IDENTITE

NOM : _____ } Sous tutelle Colonie
Pas sous tutelle Colonie

PRENOMS : _____

DATE ET LIEU DE NAISSANCE : .1925 Iremera
Shangugu

FILS (FILLE) DE : (identité de la mère): _____

PERE PRESUME : _____

LOCALITÉ OU SE TROUVE L'ENFANT : Save

LOCALITÉ OU SE TROUVE LA MÈRE : Shangui

PHOTO
(FACULTATIF)

STATUT

	Acte naissance n°	Vol.	Ec de
1. RECONNU	Immatriculé le	à	N°

2. ENTRETENU NON RECONNU

a) de façon régulière

b) de façon irrégulière (dates et importance des secours -rythme des secours)

3. NON RECONNU ABANDONNE

a) depuis moins de 10 ans

b) depuis plus de 10 ans

OBSERVATIONS

Résidence actuelle du père présumé : Belgique

LE PERE PRÉSUMÉ ETAIT-IL DANS LES L'ENS D'UN MARIAGE

a) à la conception _____

b) actuellement _____

"Confidentiel. Fiche d'identité mulâtre", s.d. © Vlaams Centrum voor Adoptie. Archief Vreugdezaaiers.

We sommen hieronder de vier belangrijkste reeksen op (Registres des matricules 5.1.1, Fonds Métropole 5.1.2, Fonds Colonie 5.1.3, Fonds Personnel Ordre judiciaire 5.1.4), maar andere reeksen worden momenteel nog ontsloten. Deze dossiers bieden een momentopname van de carrières van de agenten van de koloniale staat, maar bevatten weinig privé-documenten.

Iedereen die bij de koloniale overheid in dienst was (van een verpleger tot een hoge ambtenaar, maar ook werknemers van de spoorwegen) heeft één of meerdere personeelsdossier(s) in de verschillende SPA-reeksen, waarvan verschillende werden opgemaakt in Brussel en/of in de gekoloniseerde gebieden. Deze dossiers variëren sterk in omvang, maar hebben doorgaans een uniforme opmaak en inhoud. Deze bevatten meestal een dienststaat (*fiche état de service*), documenten over de uitgevoerde functie(s), evaluatieverslagen en eventuele disciplinaire straffen, loopbaanonderbrekingen, en administratieve briefwisseling (en uitzonderlijk ook private correspondentie) tussen de werknemer en de werkgever. De dienststaat bevat een bondige chronologische samenvatting van de koloniale loopbaan in Congo of in Ruanda-Urundi van het personeelslid in kwestie. Naast personalia bevat ze ook informatie over opleidingen en plaatsen waar zij/hij werkzaam was, en soms zelfs een foto van het personeelslid (en soms van haar/zijn echtgeno(o)t(e)). Momenteel werkt het Rijksarchief aan de [overdracht](#), de verpakking en de reconstructie van alle individuele administratieve dossiers, die op termijn zullen verhuizen van FOD Buitenlandse zaken naar ARA2 - Depot Joseph Cuvelier. Dit deel van de zoekwijzer blijft dus in ontwikkeling. Er wordt ook gewerkt aan een online data-

bank waarmee de individuele dossiers van de ambtenaren van de koloniale administratie op naam kunnen worden opgezocht. Deze zal binnenkort in de zoekmachine van het Rijksarchief worden geïntegreerd.

II.4.1.1 Registres des matricules

- Volledige naam: Archief van het Ministerie van Koloniën. Moederlands bestuur. Dienst Afrikaans personeel. Algemene dossiers. Registers.
- Bewaarplaats: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#).
- Type documenten: Individuele dossiers van ambtenaren, agenten van de koloniale staat, en officieren van de Weermacht (*Force Publique*) ten tijde van Congo Vrijstaat, in de vorm van gebonden registers.
- Periode: 1885-1908 (Congo Vrijstaat).
- Omvang van het bestand: ca. 10.000 individuele fiches.
- Archiefvormer: Congo Vrijstaat.
- Zoekinstrument: Databank van het Algemeen Rijksarchief onder constructie.
- Toegang en consultatievoorwaarden: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#). In afwachting van het online plaatsen van de nominatieve databank die momenteel in opbouw is, kan het onderzoeksteam de dossiers voor jou opzoeken. Inzage van een dossier is mogelijk na een consultatieaanvraag gericht aan het team (metis@arch.be) of aan het depot (agr_ar_2@arch.be). Voor het raadplegen van dossiers kan je gevraagd worden om een onderzoeksverklaring te tekenen.
- Gedigitaliseerd? Nee.

II.4.1.2 Bestand Métropole

- Volledige naam: Archief van het Ministerie van Koloniën. Dienst Afrikaans personeel. Individuele dossiers. Bestand Métropole.

Archiefrekken met individuele dossiers van de Service du Personnel d'Afrique. ARA2 - Depot Joseph Cuvelier.

- Bewaarplaats: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#).
- Type documenten: Individuele dossiers van ambtenaren, agenten en officieren van de Force Publique die voor de koloniale overheid hebben gewerkt (dossiers samengesteld in Brussel).
- Periode: 1885-1961.
- Omvang van het bestand: ca. 25.000 individuele dossiers (eenzelfde persoon kan het onderwerp zijn van verschillende dossiers).
- Archiefvormer: Ministerie van Koloniën en haar rechtsopvolgers. Dienst Afrikaans Personeel.
- Zoekinstrument: Databank van het Algemeen Rijksarchief onder constructie.
- Toegang en consultatievoorwaarden: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#). In afwachting van het online plaatsen van de nominatieve databank die momenteel in opbouw is, kan het onderzoeksteam de dossiers voor jou opzoeken. Inzage van een dossier is mogelijk na een consultatieaanvraag gericht aan het team (metis@arch.be) of aan het depot (agr_ar_2@arch.be). Voor het raadplegen van dossiers kan je gevraagd worden om een onderzoeksverklaring te tekenen.
- Gedigitaliseerd? Nee.

II.4.1.4 Bestand Personnel de l'ordre judiciaire

II.4.1.3 Bestand Colonie

- Volledige naam: Archief van het Ministerie van Koloniën. Bestuur Afrika. Dienst Afrikaans personeel. Individuele dossiers. Bestand Colonie.
- Bewaarplaats: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#).
- Type documenten: Individuele dossiers van ambtenaren, agenten en officieren van de Force Publique die voor de koloniale overheid hebben gewerkt (dossiers samengesteld in Afrika).
- Periode: 1885-1962.
- Omvang van het bestand: ca. 45.000 individuele dossiers (dezelfde persoon kan het onderwerp zijn van verschillende dossiers).
- Archiefvormer: Ministerie van Koloniën en haar rechtsopvolgers. Dienst Afrikaans personeel.
- Zoekinstrument: Databank van het Algemeen Rijksarchief onder constructie.
- Toegang en consultatievoorwaarden: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#). In afwachting van het online plaatsen van de nominatieve databank die momenteel wordt opgebouwd, kan het onderzoeksteam de dossiers voor jou opzoeken. Inzage van een dossier is mogelijk na een consultatieaanvraag gericht aan het team (metis@arch.be)

of aan het depot (agr_ar_2@arch.be). Voor het raadplegen van dossiers kan je gevraagd worden om een onderzoeksverklaring te tekenen.

- Gedigitaliseerd? Nee.

II.4.2 Bestanden in verband met kolonisten

Voor kolonisten, d.w.z. personen die zich tijdelijk of permanent in de gekoloniseerde gebieden vestigden zonder rechtstreeks voor de koloniale administratie te werken of lid te zijn van een religieuze congregatie, bestaan er geen reeksen die vergelijkbaar zijn met die van de Dienst Afrikaans Personeel (SPA). Wij hebben er hier voor gekozen om verschillende reeksen met persoonlijke dossiers van kolonisten te groeperen. Het gaat om de archieven van de "Société de Crédit au Colonat et à l'Industrie" (opgericht in 1947) en archieven met betrekking tot de activiteiten, hoofdzakelijk in verband met landbouw en industrie, van de kolonisten. Nieuwe reeksen individuele dossiers met betrekking tot de kolonisten die we in de toekomst identificeren, zullen later aan deze zoekwijzer worden toegevoegd. Wel dient te worden opgemerkt dat er weinig archieven zijn bewaard en ontsloten betreffende de vele werknemers van de talloze bedrijven die in de gekoloniseerde gebieden aanwezig waren.

II.4.2.1 Bestand Colonat

- Volledige naam: Archives de l'Office de colonisation - Colonat, individuele dossiers.
- Bewaarplaats: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#).
- Type documenten: Individuele dossiers van kolonisten.
- Periode: Onbekend.

- Omvang van het bestand: ca. 21.000 individuele dossiers.
- Archiefvormer: Ministerie van Koloniën en haar rechtsopvolgers. Office de colonisation.
- Zoekinstrument: Nominatieve lijst, uitsluitend voor intern gebruik.
- Toegang en contactpersoon: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#). Het onderzoeksteam kan de dossiers voor jou opzoeken na het indienen van een zoekvraag bij het team (metis@arch.be) of bij het depot (agr_ar_2@arch.be). Voor het raadplegen van dossiers kan je gevraagd worden om een onderzoeksverklaring te tekenen.
- Gedigitaliseerd? Nee.

II.4.2.2 Société de Crédit aux Classes Moyennes et à l'Industrie

- Volledige naam: Archieven van de Société de Crédit au Colonat et à l'Industrie (1947-1960), nadien Société de Crédit aux Classes Moyennes et à l'Industrie (SCCM).
- Bewaarplaats: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#).
- Type documenten: Individuele dossiers van kredietaanvragers.
- Periode: 1946-1969.
- Omvang van het bestand: ca. 21 strekkende meter, oftewel 1450 individuele dossiers.
- Archiefvormer: Société de Crédit au Colonat et à l'Industrie, nadien Société de Crédit aux Classes moyennes et à l'Industrie.
- Zoekinstrument: inventaris wordt opge maakt door het Algemeen Rijksarchief.
- Toegang en consultatievoorwaarden: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#). Het onderzoeksteam kan de dossiers voor jou opzoeken na het indienen van een zoekvraag bij het team (metis@arch.be) of bij het depot (agr_ar_2@arch.be). Voor het raadplegen van dossiers kan je gevraagd worden om een onderzoeksverklaring te tekenen.
- Gedigitaliseerd? Nee.

DOSSIER N° 429/2707

SOCIÉTÉ DE CRÉDIT AU COLONAT ET A L'INDUSTRIE

Demande de crédit (200.000 f)

de

Monsieur Picque

Numéro d'ordre des pièces	PROVENANT DE OU ADRESSÉES A	Numéro de la lettre	Date de la lettre	INDICATEUR			RÉSUMÉ DE LA LETTRE
				E. ou S.	N°	DATE	
1	Extrait du Rapport de Picque du 21.1.57						
2	R. A. G. L.	3413	15.2.58	E		15.10.2.58	
3	di A. G. a R R	3613	4.2.58	E	-	-	
4	R. A. G. a R R	4627	13.58	E	-	-	
5	Picque		5.5.58	E	-	-	
6	di A. G. a R R	4918	6.3.58	E	-	-	
7	Convention du 18.5.58						
8	de J. R. a G. L.	283	14.7.58	E	-	-	

Omslag van een aanvraagdossier. ARA2 - Depot Joseph Cuvelier.
Bestand Société de Crédit au Colonat et à l'Industrie.

II.4.3 *JUST SUCC*

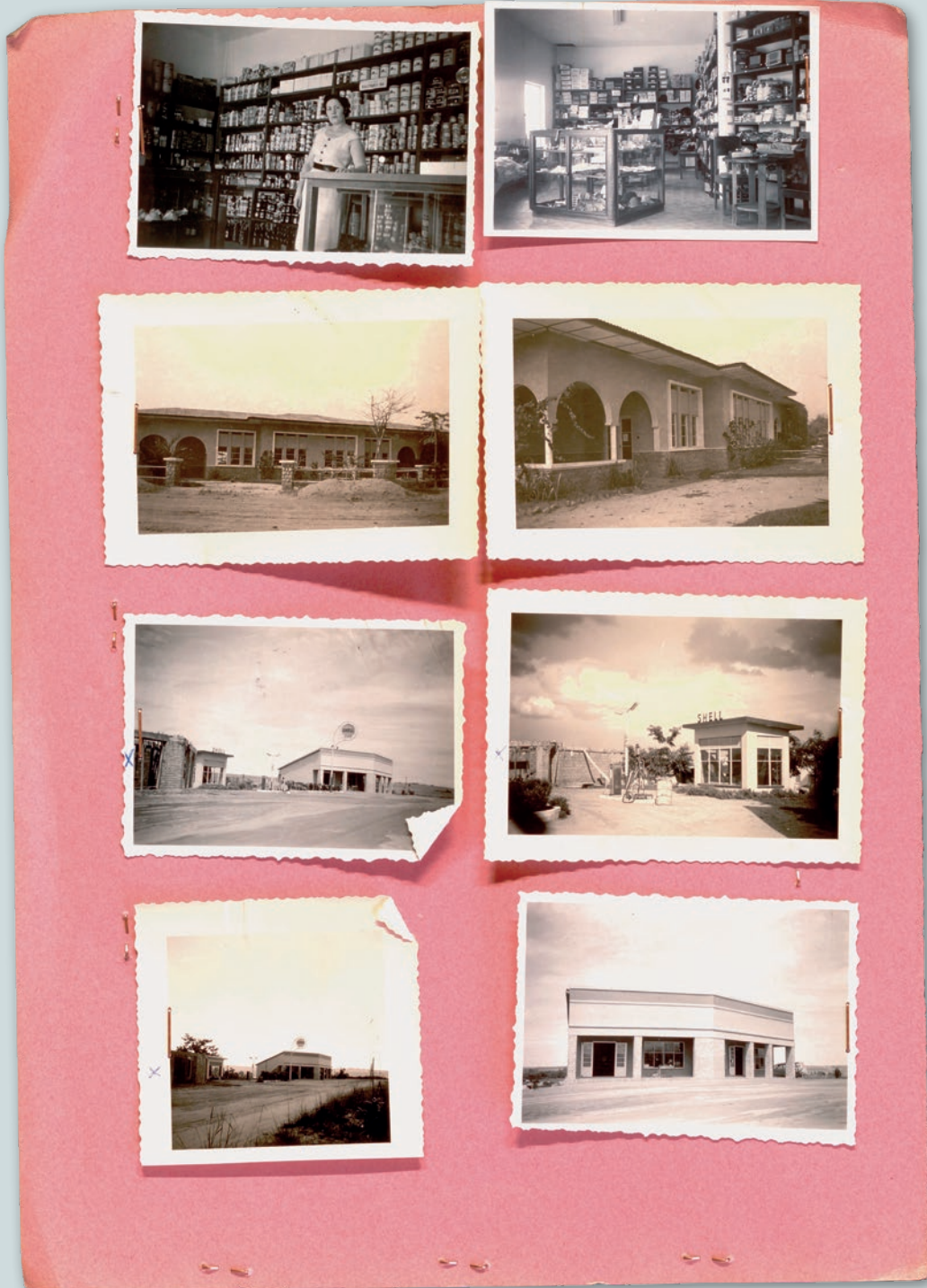
- Volledige naam: Bestand Justitie – Succes-sie (Nalatenschappen).
- Bewaarplaats: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#).
- Type documenten: Individuele nalatens-chapsdossiers.
- Periode: 1885-1960.
- Omvang van het bestand: 37 strekkende meter.
- Archiefvormer: Ministerie van Koloniën en haar rechtsopvolgers. Moederlands bestuur.
- Zoekinstrument: voorlopige inventaris van FOD Buitenlandse Zaken, het Rijksarchief werkt aan een nominatieve inventaris.
- Toegang en consultatievoorwaarden: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#). Het onderzoeksteam kan de dossiers voor jou opzoeken na het indienen van een zoekvraag bij het team (metis@arch.be) of bij het depot (agr_ar_2@arch.be). Voor het raadplegen van dossiers kan je gevraagd worden om een onderzoeksverklaring te tekenen.
- Gedigitaliseerd? Nee.

De individuele nalatensdossiers van zowel kolonisten als koloniale ambtenaren werden opgemaakt op het moment van overlijden. Ze handelen over de aangifte van het overlijden in Afrika en Europa en bevatten bijgevolg briefwisseling tussen de kolonies en de metropool. Daarnaast bevatten deze dossiers diverse administratieve documenten gerelateerd aan de nalatenschap: briefwisseling, inventarissen, notariële stukken zoals testamenten of kopieën van gerechtelijke uitspraken. Het is ook mogelijk dat er verslagen in verband met de omstandigheden van het overlijden in het dossier werden opgenomen, en soms ook officiële documenten zoals paspoorten of identi-

teitsbewijzen. Deze dossiers kunnen over een Europese vader of grootvader handelen. De documenten die van administratieve aard zijn kunnen cruciale informatie aan het licht brengen over de betrokken persoon, maar soms ook over andere familieleden, of mensen uit de entourage van de overleden persoon. De nalatensdossiers geven een overzicht van de bezittingen van de overledene op het moment van overlijden. Dit zijn zeer gedetailleerde en exhaustieve lijsten die een bijna intiem beeld schetsen van de materiële levensomstandigheden van de betrokkene, het huis waarin de persoon woonde, het meubilair, enz. Deze dossiers variëren sterk in inhoud en omvang.

II.4.4 *Indemnisations Dommages Congo*

- Volledige naam: Archieven van het Ministerie van Openbare Werken. Dienst Wederopbouw. Commission d'Indemnisation des Dommages du Congo.
- Bewaarplaats: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#).
- Type documenten: Individuele dossiers.
- Periode: 1965 tot de jaren 1990.
- Omvang van het bestand: 159,8 strekkende meter.
- Archiefvormer: Commission d'Indemnisation des Dommages du Congo.
- Zoekinstrument: Nominatieve papieren fichebak en niet-nominatieve online inventaris (wordt momenteel herwerkt).
- Toegang en consultatievoorwaarden: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#). Het onderzoeksteam kan de dossiers voor jou opzoeken na het indienen van een zoekvraag bij het team (metis@arch.be) of bij het depot (agr_ar_2@arch.be). Voor het raadplegen van dossiers kan je gevraagd worden om een onderzoeksverklaring te tekenen.
- Gedigitaliseerd? Nee.

Door een eiseres verstrekte foto's om haar vordering tot schadevergoeding aan te vullen, ca. 1955. ARA2 - Depot Joseph Cuvelier. Bestand Indemnisation Dommages Congo.

Rond de Congolese onafhankelijkheid, en dan vooral in de nasleep van de Congo-crisis (1960-1965), leden een aanzienlijk aantal Belgen die in de voormalige kolonie verbleven schade aan private eigendommen. In 1965 werd het "Fonds belgo-congolais d'Amortissement et de Gestion" opgericht, een samenwerking tussen België en de Republiek Congo. Een "Commission d'Indemnisation des Dommages du Congo" werd belast met het onderzoeken en eventueel vergoeden van de geleden schade. In deze dossiers vinden we info over de materiële bezittingen van kolonials aan de vooravond van de onafhankelijkheid, foto's die de eigendom van onroerende goederen aantonen, of foto's die zijn genomen in het kader van de "AGRI" missie, waarbij 14 agenten van een extern bedrijf belast waren met de beoordeling ter plaatse van de schade aan onroerende goederen. Ten slotte bevat dit bestand de verslagen van repatrianten/voormalige kolonials over hun leven in de kolonie op het moment van de onafhankelijkheid, alsook over hun terugkeer naar België. Kortom, deze archieven vormen een momentopname van de materiële bezittingen en het leven van de kolonials ten tijde van het onafhankelijkheidsconflict.

II.5 Algemene bestanden die individuele dossiers en gegevens bevatten

II.6.1 "Classement Provisoire"

- Volledige naam: Collectie "Classement Provisoire" (Voorlopig Klassement).
- Bewaarplaats: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#).
- Type documenten: Individuele en algemene dossiers.

- Periode: 1884-1976 (voor de collectie in haar totaliteit); jaren 1930 tot 1970 (voor de dossiers met betrekking tot de metissen).
- Omvang van het bestand: ca. 430 strekkende meter (voor de collectie in haar totaliteit). De dossiers die verband houden met metissen: ca. 10 dozen met volkstellingen, lijsten, brieven, algemene dossiers en een 200-tal individuele dossiers.
- Archiefvormer: Ministerie van Koloniën en diens rechtsopvolgers.
- Zoekinstrument: Voorlopige databank opgesteld door de [FOD Buitenlandse Zaken](#) voor het geheel van de collectie (beknopte beschrijving zonder nominatieve lijst).
- Toegang en consultatievoorwaarden: [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#). Het onderzoeksteam kan nagaan of er een dossier op jouw naam (of op naam van de betrokken persoon) werd aangelegd en je de referentie meedelen. De raadpleging van een dossier van een (potentieel levende) derde vereist een schriftelijke toestemming van de betrokkene. De raadpleging van individuele dossiers voor wetenschappelijke doeleinden vereist een toestemming van de Gegevensbeschermingsautoriteit of een schriftelijke toestemming van de betrokken personen.
- Gedigitaliseerd? Nee.

De collectie "Classement provisoire" (CP) (Voorlopig Klassement) is, zoals de naam aangeeft, zeer heterogeen. Het betreft een amalgaam van dossiers opgesteld door verschillende diensten van het Ministerie van Koloniën en zijn rechtsopvolgers. De dossiers zijn waarschijnlijk later samengevoegd op basis van criteria die momenteel nog niet duidelijk zijn. De meest uiteenlopende onderwerpen komen aan bod, van onderwijs tot transport, maar ook volksgezondheid, missies, vakbonden, universiteiten enz. Deze collectie bevat documenten die betrekking hebben op de volledige koloniale pe-

CARLON
DOSSIER

III
MINISTÈRE DES COLONIES

*S.O.M.
7a*

Problèmes Sociaux

Objet :

Les Mulâtres

N° D'ORDRE DES PIÈCES	PROVENANT DE OU ADRESSEES A	DATES ET NUMÉROS DES PIÈCES		RÉSUMÉ
		ENTRÉES	SORTIES	
1	<i>Liste des Mulâtres au Congo en 1932.</i>			
2	<i>Documentation</i>			
3	<i>Divers</i>			
4	<i>Oeuvre de la Protection des Mulâtres</i>			
5	<i>Association des Mulâtres à Léopoldville</i>			

*Voit suite au
2e dossier n° 7^{ab}*

Omslag van het dossier "Problèmes sociaux: les mulâtres".
ARA2 - Depot Joseph Cuvelier. Collectie Classement provisoire.

riode, en zelfs de periode na de onafhankelijkheid. De archiefdienst van FOD Buitenlandse Zaken stelde een databank op met beknopte beschrijvingen, die het projectteam in staat stelde om een tiental dozen te identificeren die handelen over metissen. Deze dozen werden uit de collectie gehaald en overgebracht naar het Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier, terwijl de rest van de collectie nog steeds bij de FOD Buitenlandse Zaken wordt bewaard. Deze documenten dateren uit de periode van de jaren 1930 tot de jaren 1970. Men vindt er voornamelijk algemene dossiers die handelen over het "metissenvraagstuk" en de manier waarop dat werd opgevolgd door het bestuur in de metropool, maar ook dossiers over adoptie, voogdij, metissenorganisaties in Afrika, de financiering van bepaalde verenigingen, enz. Daarnaast bevat de collectie ook volkstellingen van de "metissenpopulatie", die in 1932, 1947 en 1956 werden uitgevoerd op vraag van het koloniale bestuur, met inbegrip van diverse nominatieve lijsten van metissen. Ook bevinden zich in de collectie ongeveer 200 individuele dossiers die handelen over de aankomst van metissen (voornamelijk tijdens de jaren 1950-1960, maar sommige dossiers zijn ouder) en hun verblijf op het Belgische grondgebied, waarvan het Ministerie van Koloniën of haar rechtsopvolger, het Ministerie van Afrikaanse Zaken, op de hoogte werd gesteld. De dossiers handelen zowel over metissen die geboren zijn in België, als over metissen die geboren zijn in de (voormalige) kolonies. De inhoud van de dossiers, die doorgaans eerder summier is, is bovendien zeer gevarieerd en bevat in het algemeen briefwisseling over concrete administratieve vraagstukken waarvoor een ambtenaar werd geconsulteerd.

II.5.2 *Gouvernement-generaal*

- Volledige naam: Archieven van het Gouvernement-generaal van Leopoldstad (verzameling van bestanden).
- Bewaarplaats: [FOD Buitenlandse Zaken](#).
- Type documenten: Individuele dossiers en uiteenlopende algemene dossiers.
- Periode: 1882-1960.
- Omvang van het bestand: ca. 4,5 strekkende kilometer, oftewel ca. 72.000 dozen, waaronder een aantal waarvan het momenteel niet duidelijk is of ze informatie bevatten met betrekking tot de metissen.
- Archiefvormer: Ministerie van Koloniën en haar rechtsopvolgers. Bestuur Afrika. Gouvernement-generaal en haar verschillende directies.
- Zoekinstrument: Databank met ca 72.000 beschrijvingen opgesteld door [FOD Buitenlandse Zaken](#) (samenvattende beschrijvingen van de inhoud van elke doos).
- Toegang en consultatiemogelijkheden: een grote meerderheid van de ongeveer 4,5 strekkende kilometer aan archieven ligt momenteel nog in bewaring bij de [FOD Buitenlandse Zaken](#). De documenten zijn na aanvraag raadpleegbaar bij de archiefdienst van de FOD Buitenlandse Zaken. Het team kan voor jou nagaan of er reeds een dossier werd geïdentificeerd op jouw naam of op die van de persoon naar wie je op zoek bent.
- Gedigitaliseerd? Nee.

Het geheel aan documenten dat gegroepeerd werd onder de noemer "GG" (Gouvernement-generaal) betreft een enorme verzameling aan bestanden en reeksen die geproduceerd werden door verschillende administraties en diensten van het Gouvernement-generaal, m.a.w. het koloniaal bestuur in Afrika. Het omvat bijzonder gevarieerde en uitgebreide thema's, gebieden en periodes. De archieven werden op centraal niveau gevormd (in de

Tutelle 56

Dossier :

Tutelle des
Mulâtres

opeenvolgende hoofdsteden Vivi, Boma en vervolgens Leopoldstad) en op lokaal niveau in de verschillende gewesten, districten en provincies van Congo Vrijstaat (1885-1908) en nadien Belgisch Congo (1908-1960). Men vindt (soms zelfs in dezelfde doos) dossiers die uiteenlopende materies behandelen, zoals landbouw, arbeid, burgerlijke stand, openbare orde, sociale bijstand, financiën, openbare werken, medische dienstverlening, religieuze missies, tribunalen, enz. De dossiers werden niet gecategoriseerd of georganiseerd volgens een bepaalde orde. Deze 4,5 strekkende kilometer aan archiefmateriaal werd overgebracht naar België op het moment van de Congolese onafhankelijkheid (zie “[Verplaatste archieven](#)”). Een aanzienlijk deel van de archieven die het koloniale bestuur in Afrika produceerde bleef echter ter plaatse. Bepaalde gebieden, periodes en besturen zijn bijgevolg weinig of niet vertegenwoordigd in het “bestand GG”. De archiefdienst van FOD Buitenlandse Zaken heeft een databank aangelegd met beknopte beschrijvingen van de dossiers en de verschillende zaken die erin aan bod komen. Momenteel heeft het onderzoeksteam op deze basis 1500 omslagen geïdentificeerd die mogelijk informatie over metissen of verwante thema’s (voogdij, burgerlijke stand, vaderschapsonderzoek, erkenning,...), bevatten. Van deze 1500 omslagen heeft het team kunnen vaststellen dat ongeveer driehonderd rechtstreeks betrekking hebben op metissen. Het gaat hierbij om algemene dossiers en individuele dossiers van zeer diverse aard, die bovendien gevormd werden door uiteenlopende diensten. Deze dossiers worden stapsgewijs door het team in kaart gebracht en geanalyseerd. In het kader van de [overdracht](#) van het “Afrika-Archief” wordt “GG” geleidelijk aan opnieuw geor-

dend in verschillende coherente gehelen, in functie van de administraties die de archieven hebben gevormd. Tijdens de overdracht naar het Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier worden de reeksen opnieuw verpakt, behandeld en geïnventariseerd.

II.6 Registers van de Burgerlijke Stand van Belgisch Congo en Ruanda-Urundi

- Volledige naam: Registers van de Burgerlijke Stand van Belgisch Congo en Ruanda-Urundi.
- Bewaarplaats: Dienst Bevolking van de stad Brussel.
- Type documenten: Registers van de burgerlijke stand: aktes van geboorte, huwelijk, overlijden, erkenning buitenechtelijke kinderen van Belgen geboren of overleden in Belgisch Congo of Ruanda-Urundi.
- Periode: 1908-1962.
- Omvang van het bestand: Onbekend.
- Archiefvormer: Ministerie van Koloniën en haar rechtsopvolgers. Moederlands bestuur. Burgerlijke Stand.
- Zoekinstrument: Tabellen bewaard door de Dienst Bevolking van de Stad Brussel (niet toegankelijk voor het publiek).
- Toegang en consultatievoorwaarden: [Archief van de Stad Brussel \(Bevolking en Burgerlijke Stand\)](#). Indien de akte jou of een familielid betreft, of je gevolmachtigd bent, dan heb je rechtstreeks toegang. Overlijdensakten van meer dan 50 jaar oud, huwelijksakten van meer dan 75 jaar oud en alle andere documenten ouder dan 100 jaar zijn vrij raadpleegbaar. Je kan een raadplegingsverzoek richten aan de Dienst Bevolking van de Stad Brussel op het emailadres: actesspf-fodakten@brucity.be.
- Gedigitaliseerd? Nee, wel uittreksels op aanvraag.

Sinds 2016 bewaart de Dienst Bevolking van de Stad Brussel de akten van de Burgerlijke Stand (akten van geboorte, huwelijk, overlijden, enz.) van Belgen die in het buitenland hebben gewoond, met inbegrip van de voormalige koloniale gebieden (Congo en Ruanda-Urundi).

II.7 Complementaire bronnen

De reeksen dossiers en documenten die we hier beschrijven, vertegenwoordigen slechts een gedeelte van de archieven die relevant kunnen zijn voor metissen en hun individuele en collectieve trajecten. Uiteraard zijn er talrijke bestanden die de geschiedenis van metissen in het algemeen (en de manier waarop ze gezien en behandeld werden tijdens de koloniale periode) documenteren, die niet beschreven worden in deze zoekwijzer. Alleen al in de omvangrijke bestanden van het "Afrika-Archief", die momenteel worden [overgedragen](#), zijn er tal van reeksen die helpen om de rijke, complexe en geïllustreerde geschiedenis van metissen in de Belgische koloniale context te begrijpen. Het bestand "Missie", bijvoorbeeld, dat recent werd geïnterviewd en overgebracht naar Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier, bevat dossiers die de vroege en nauwe samenwerking tussen Kerk en Staat in de "metissenkwes-tie" documenteren en illustreren. Andere algemene dossiers in verschillende bestanden bevatten diverse en disparate gegevens over instellingen, de burgerlijke stand, voogdijcommissies, het gevoerde beleid en de praktijken van de koloniale overheid, enz. Dit is met name het geval voor de bestanden [GG](#) (Gouvernement-generaal), [RWA](#) (Rwanda),

[RARU](#) (voorbereidende documenten voor de jaarrapporten), [BUR](#) (Burundi), [E](#) (Onderwijs), [JUST](#) (Justitie), en [AIMO](#) (*Affaires indigènes et main-d'oeuvre*). Voor de meest volledige en laatst bijgewerkte informatie over de archieven met betrekking tot de kolonisatie die zich bevinden bij [Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier](#), verwijzen we je graag door naar de daarvoor bestemde [webpagina](#). Daarnaast kunnen uiteraard vele andere archieven, die bij verschillende instellingen in bewaring liggen, bijdragen aan het reconstrueren van de algemene context waarin de individuele trajecten zich aftekenen.

Het team blijft zoveel mogelijk onderzoekspistes verkennen, zowel voor het "Afrika-Archief" dat momenteel wordt overgedragen, als voor andere collecties die in België en daarbuiten in bewaring liggen. Dit doen we ook voor religieuze archieven, die nog maar beperkt in kaart zijn gebracht. Ook in Afrika bevinden zich archieven, verspreid over het huidige Congo, Rwanda en Burundi (zie [II.1 Een gefragmenteerd archivalisch landschap](#)). De kennis over de "koloniale archieven" die zich momenteel nog in Afrika bevinden, is op dit moment nog zeer oppervlakkig. Het projectteam tracht de archieven met betrekking tot de metissen te lokaliseren en te identificeren, om ze waar mogelijk ter plaatse te onderzoeken.

Voor een algemeen overzicht van de archieven die relevant zijn voor de Belgische koloniale geschiedenis verwijzen we je door naar de bronnengids [Guide des sources de l'histoire de la colonisation](#). (deze publicatie is enkel in het Frans beschikbaar).

III. Nuttige adressen en documenten

III.1 Adressenlijst en contactpersonen

*Algemeen Rijksarchief 2 -
Depot Joseph Cuvelier*

Adres

Hopstraat 26-28
1000 Brussel

E-mail: metis@arch.be

Algemeen Rijksarchief 1

Adres

Ruisbroekstraat 2
1000 Brussel

E-mail: Voor aanvragen in verband met de archieven van de Vreemdelingenpolitie tot aan dossiernummer 2.832.000 (ca. december 1959): Filip Strubbe (filip.strubbe@arch.be).

Vlaams Centrum voor Adoptie VCA

Adres

Hallepoortlaan 27
1060 Brussel

E-mail: adoptie@opgroeien.be

KADOC. Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving

Adres

Vlamingenstraat 39
3000 Leuven

E-mail: leeszaal.kadoc@kuleuven.be

FOD Buitenlandse Zaken

Adres

Karmelietenstraat 15
1000 Brussel

E-mail: info.archives@diplobel.fed.be

De zoekinstrumenten opgesteld door de archiefdienst van FOD Buitenlandse Zaken kan je na aanvraag (via de vermelde kanalen) verkrijgen of ter plaatse inkijken in de leeszaal van FOD Buitenlandse Zaken.

*FOD Binnenlandse Zaken -
Dienst Vreemdelingenzaken*

Adres

Pachecolaan 44
1000 Brussel

E-mail:

Voor consultatieaanvragen van de individuele dossiers van de Vreemdelingenpolitie, die werden aangelegd vanaf 1960: publiciteadministration@ibz.fgov.be.

*Archieven van de stad Brussel
(Dienst bevolking en burgerlijke stand)*

Adres

Administratief Centrum
Anspachlaan 6
1000 Brussel

E-mail: actesspf-fodakten@brucity.be

III.2 Aanvraag- en toestemmingsformulieren

Zoekformulier (optioneel)

Onderzoekstoestemming (verplicht)

Volmachtmodel (voor het raadplegen van documenten van levende derden)

IV. Nuttige lectuur

BUDAGWA, A., *Noirs-Blancs, Métis: La Belgique et la ségrégation des Métis du Congo belge et du Ruanda-Urundi (1908-1960)*, Céroux-Mousty, 2014.

CEUPPENS, B., *Congo made in Flanders? Koloniale Vlaamse visies op 'blank' en 'zwart' in Belgisch Congo*, Gent, Academia Press, 2003.

GODDEERIS, I., LAURO, A. et VANTHEMSCHE, G. (dir.), *Koloniaal Congo. Een geschiedenis in vragen*, Kalmthout, Polis, 2020.

GREGOIRE, N., «Postcolonial Belgium and Reparatory Justice: The Case of the 'Colonial Métis'», in M. GRZINIC e.a. (dir.), *Opposing Colonialism, Antisemitism, and Turbo-Nationalism. Rethinking the Past for New Conviviality*, Newcastle upon Tyne, Cambridge Scholars Publishing, 2020, pp. 67-87.

HEYNSSENS, S., *De Kinderen van Save. Een geschiedenis tussen Afrika en België*, Antwerpen, Polis, 2017.

JEURISSEN, L., *Quand le métis s'appelait mulâtre. Société, droit et pouvoir coloniaux*

face à la descendance des couples eurafri- cains dans l'ancien Congo belge, Louvain-la-Neuve, Editions Academia, 2003.

LAUWERS, D., «(Re)construire des identités pour co-construire une histoire? Le projet «Résolution-Métis» au croisement d'enjeux individuels et collectifs», in M. FILLIEUX, A. FRANCOIS, G. MATHIEU et M. VAN EECKENRODE (dir.), *Un dossier pour se (re)construire? Archives et enjeux d'identités*, Louvain-la-Neuve, Presses Universitaires de Louvain, 2022, pp. 29-55.

LAUWERS, D., CANDAELE, C., "Het project 'Resolutie-Metissen': archivalische vraagstukken tussen identiteit en confidentialiteit", *META. Tijdschrift voor bibliotheek en archief*, 2021 (4), pp. 10-15.

TALLIER, P.-A., VAN EECKENRODE, M., VAN SCHUYLENBERGH, P. (dir.), *Belgique, Congo, Rwanda et Burundi. Guide des sources de l'histoire de la colonisation (19e-20e siècle). Vers un patrimoine partagé!*, Turnhout, Brepols, 2021.

Voor meer informatie over het project en om de virtuele tentoonstelling te bezoeken, ga naar:

<https://www.metis.arch.be/>

<https://www.expometis.arch.be/>

Om contact met ons op te nemen: metis@arch.be

DISTRICTS	Sexe Masculin								Sexe Féminin										
	Total	Reconnus	NON reconnus	Moins de 14 ans	Situation assurée	plus de 14 ans	Ayant profession	Sans profession	Total	Reconnus	NON reconnus	Moins de 14 ans	Situation assurée	plus de 14 ans	Ayant profession	Sans profession			
Stanleyville	61	12	49	38	38	23	20	3	33	14	19	22	22	11	6	0	4	1	94
ruwimi	9	0	9	7	7	2	2	0	12	0	12	12	12	0	0	0	0	0	23
Ibali-Ituri	31	0	31	23	23	8	8	0	40	0	40	39	39	1	0	0	0	0	39
aniema	21	1	20	13	13	8	7	1	15	3	12	13	13	0	0	0	0	0	18
Ivu	17	6	11	13	13	4	3	1	16	3	13	13	13	0	0	0	0	0	19
ele-Itimbiri	48	11	37	41	41	7	7	0	33	15	48	48	48	0	0	0	0	0	63
ele-Nepoko	33	7	26	24	24	0	0	0	33	0	33	33	33	0	0	0	0	0	33
	290																		

DISTRICTS	Sexe Masculin								Sexe Féminin									
	Total	Reconnus	NON reconnus	Moins de 14 ans	Situation assurée	plus de 14 ans	Ayant profession	Sans profession	Total	Reconnus	NON reconnus	Moins de 14 ans	Situation assurée	plus de 14 ans	Ayant profession	Sans profession		
Tanganika-Moero	62	1	61	33	33	29	7	2	95	12	83	58	58	37	5	2	4	157
Haut-Limpula	41	2	39	32	32	29	0	0	32	2	30	24	24	8	1	0	0	30
enami	23	1	22	21	21	14	0	0	23	1	22	14	14	8	1	0	0	23
Isabethville	24	0	24	15	15	9	0	0	24	0	24	11	11	13	0	0	0	24
ue	23	0	23	9	9	11	3	0	17	0	17	11	11	6	0	0	0	17

DISTRICTS	Sexe Masculin								Sexe Féminin									
	Total	Reconnus	NON reconnus	Moins de 14 ans	Situation assurée	plus de 14 ans	Ayant profession	Sans profession	Total	Reconnus	NON reconnus	Moins de 14 ans	Situation assurée	plus de 14 ans	Ayant profession	Sans profession		
Léopold II	15	0	15	9	9	6	0	6	15	0	15	11	11	4	0	0	4	30
ateur	35	1	34	27	27	8	6	2	32	5	27	21	21	11	0	5	3	67
ngala	23	2	21	21	21	3	0	3	34	7	27	30	30	4	1	1	2	57
logga	15	0	15	12	12	3	0	3	13	3	10	12	12	1	0	0	3	29
angi	38	4	34	30	30	9	7	1	34	1	33	18	18	6	2	1	0	69
									118	16	102	92	92	26	3	7	11	244

« Statistiques des mulâtres au Congo belge » (« Statistieken over mulatten in Belgisch Congo »), 1932. ARAZ – Depot Joseph Cuvelier. Collectie « Classement provisoire ».

CONTACTGEGEVENS VOOR DE RIJKSARCHIEVEN

BRUSSEL

Algemeen Rijksarchief

Ruisbroekstraat 2 - 1000 Brussel
+32 (0)2 513 76 80
algemeen.rijksarchief@arch.be

Algemeen Rijksarchief 2 - Depot Joseph Cuvelier

Hopstraat 26-28 - 1000 Brussel
+32 (0)2 274 15 00
agr_ar_2@arch.be

Rijksarchief te Brussel (Vorst)

Luttrebruglaan 74 - 1190 Vorst
+32 (0)2 524 61 15
rijksarchief.brussel@arch.be

Archief van het Koninklijk Paleis

Hertogsstraat 2 - 1000 Brussel
+32 (0)2 551 20 20
cap@kppr.be

VLAANDEREN

Rijksarchief te Antwerpen

Door Verstraetepplaats, 5 - 2018 Antwerpen
+32 (0)3 236 73 00
rijksarchief.antwerpen-beveren@arch.be

Rijksarchief te Beveren

Kruibekesteeweg 39/1 - 9120 Beveren
+32 (0)3 750 29 77
rijksarchief.antwerpen-beveren@arch.be

Rijksarchief te Antwerpen-Beveren

Kruibekesteeweg 39/1 - 9120 Beveren
+32 (0)3 750 29 77 en +32 (0)3 236 73 00
rijksarchief.antwerpen-beveren@arch.be

Rijksarchief te Brugge

Predikherenrei 4A - 8000 Brugge
+32 (0)50 33 72 88
rijksarchief.brugge@arch.be

Rijksarchief te Gent

Bagattenstraat 43 - 9000 Gent
+32 (0)9 265 76 70
rijksarchief.gent@arch.be

Rijksarchief te Hasselt

Bampslaan 4 - 3500 Hasselt
+32 (0)11 22 17 66
rijksarchief.hasselt@arch.be

Rijksarchief te Kortrijk

G. Gezellestraat 1 - 8500 Kortrijk
+32 (0)56 21 32 68
rijksarchief.kortrijk@arch.be

Rijksarchief te Leuven

Vaartstraat 24 - 3000 Leuven
+32 (0)16 31 49 54
rijksarchief.leuven@arch.be

WALLONIË

Rijksarchief te Aarlen

Parc des Expositions 9 - 6700 Aarlen

+32 (0)63 22 06 13
archives.arlon@arch.be

Rijksarchief te Bergen

Avenue des Bassins 66 - 7000 Bergen
+32 (0)65 40 04 60
archives.mons@arch.be

Rijksarchief te Doornik

Rue des Augustins 20 - 7500 Doornik
+32 (0)69 22 53 76
archives.tournai@arch.be

Rijksarchief te Eupen

Kaperberg 2-4 - 4700 Eupen
+32 (0)87 55 43 77
staatsarchiv.eupen@arch.be

Rijksarchief te Louvain-la-Neuve

Rue Paulin Ladeuze 16 -
1348 Louvain-la-Neuve
+32 (0)10 23 00 90
archives.louvain-la-neuve@arch.be

Rijksarchief te Luik

Rue du chéra 79 - 4000 Luik
+32 (0)4 252 03 93
archives.liege@arch.be

Rijksarchief te Namen

Boulevard Cauchy 41 - 5000 Namen
+32 (0)81 65 41 98
archives.namur@arch.be

6 3 6 7

ISBN 978 94 6391 355 3

9 7 8 9 4 6 3 9 1 3 5 5 3

Openingsuren en sluitingsdagen?
Alle info op www.arch.be